Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 180 (7320). ● 19 сентябрь, 1980 йил ◆ ● ЖУМА ● Баҳоси 2 тийин.

ДАЛАДАН—ДАСТУРХОНГА

Дала шийпонига олиб борувчи асфальт йўлдан ўтиб бораётган колхоз раиси рўпарадан келаётган юк машинасига диққат билан тикилди. Шофер раисга яқинлашгач, тормозни босди.

— Ҳамидбой яшчикларни яхшироқ жойлаштирмабсизда!

Шофер дарҳол машина кузовига чиқиб, оғиб қолган яшчикларни ўрнаштирди.

Ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йилида давлатга 11 минг тонна сабзавот, салкам 1000 тонна мева, 600 тонна узум ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотишга аҳд қилган Оржоникидзе районидаги «Правда» колхозининг азамат дала меҳнаткашлари КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартияси XX съезди шарафига ўзаро социалистик мусобақани кун сайин авж олдирмоқдалар. Ҳозиргача давлатга 7 минг тоннадан ортиқ сабзавот маҳсулотлари топширилди.

Шуниси диққатга сазоворки, хўжалик экинзорларидан йиғиштириб олинаётган ноз-неъматлар тўғридан-тўғри даланинг ўзидан шаҳар савдо шоҳобчаларига етказиб берилмоқда.

Хўжаликдаги мавжуд 42 та автомашинанинг 22 таси ана шу ишга сафарбар этилган. Шофёрлардан Маҳкампўлат Қўзиев, Ҳамид Умрбоев, Абдукарим Бекзодов, Абулқосим Ҳайитқулов ва Салоҳиддин Машариповлар, айниқса, жонбозлик кўрсатишяпти ва кунига шаҳарликларга 120—130 тоннадан сабзавот ва мева маҳсулотлари етказиб берилмоқда.

Қ. ЙЎЛДОШЕВ,
Қ. ҒУЛОМОВ.

ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

БЕШ ЙИЛЛИК — МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

ЯНГИЙЎЛ. Ленин номли колхоз аъзолари давлатга пахта сотиш бўйича ўнинчи беш йиллик планини муддатидан илгари шараф билан адо этишди. Беш йиллик бошидан буён давлат қабул пунктларига 23 минг 120 тонна пахта етказиб берилди.

Ватанга келгуси беш йиллик ҳисобига «оқ олтин» армуғон этишга киришган хўжалик пахтакорлари терим суръатини тобора кучайтирмоқдалар. Ўтган куни улар қабул пунктларига планнинг 10,7 проценти миқдорида қимматбаҳо хом ашё топширдилар.

Колхоз меҳнаткашлари пахта териш ва тайёрлашда районда карвонбошилик қилишаяпти. Улар ўтган беш кунлик якунига кўра район кўчма Қизил байроғи билан тақдирланишди. Хўжаликда пахта тайёрлаш планини 28 сентябргача бажариш мўлжалланган.

Тожименовни катта меҳнат ғалабаси билан табриклашди. Дала гвардиячиси ўтган куни «зангори кема»си ёрдамида 20 тонна пахта теришга муваффақ бўлди. Унинг ҳамкасблари Қ. Илашев ва С. Дайрабоевлар ҳам машиналарининг юксак унум билан ишлашини таъминлаб, 17—18 тоннадан пахта теришга эришишди.

Хўжалик бошқа дала гвардиячилари ҳам пахтазорларда чинакамига жасорат намуналарини кўрсатишмоқда. Ўтган куни улар пўлат этаклардан 178 тонна «оқ олтин» тўкдилар. Ҳар бир машина билан ўртача 8,5 тонна пахта териб олинди.

МАШИНА ТЕРИМИ — ИШ УНУМИ

БЎКА. Ўтган куни «Коммунизм» колхози аъзолари пахта тайёрлашда районда энг юқори кўрсаткичга эришдилар. Улар давлатга планнинг 8,23 проценти миқдорида пахта жўнатишди. Машина терими — иш унуми бўлаяпти. Ўтган куни хўжалик далаларида 15 та «зангори кема» ёрдамида 148 тонна «оқ олтин» йиғиштириб олинди. Ҳар бир агрегатнинг иш унуми 9,8 тоннани ташкил этди.

«Октябрь 40 йиллиги» колхози механик-ҳайдовчилари янада юқори натижага эришишди. Улар 24 машина билан 240 тонна пахта тердилар. Хўжаликнинг моҳир дала гвардиячиси Сервер Усеинов, Михаил Галин, Сайфи Аббосовлар эса машиналари бункеридан хирмонга 12—17 тоннадан «оқ олтин» тўкдилар. Бу дала гвардиячилари мавсумда 300—310 тоннадан пахта териб бериш мажбуриятини олишган.

Ўтган куни умуман район хўжаликларида 380 машина ишлади. Ҳар бир агрегатнинг кунлик иш унуми 6,7 тоннани ташкил этди. Шу туфайли район заршунослари пахта тайёрлашда энг юқори ўсишга эришишди.

БИР КУНДА — 20 ТОННА

ОҚҚЎРҒОН. «Ленинизм» колхози пахтакорлари моҳир механик-ҳайдовчи Қувондиқ

ШИФОКОРЛАР ҲИММАТИ

ЧИНОЗ. Район медицина муассасалари ходимлари пахтакор ва механизаторларга намунали тиббий хизмат кўрсатиш чораларини кўрмоқдалар. Шу билан бир қаторда улар бевосита пахта йиғим-теримида ҳам иштирок этишга аҳд қилишган.

Ҳозир врач Ю. Умурзоқов бошчилигидаги 25 нафардан иборат ҳашарчи шифокорлар «Янгиобод» совхози пахтакорларига яқиндан ёрдам кўрсатишмоқда. Уларнинг ҳар бири кунига 50 килограммдан «оқ олтин» терояпти. Шифокорларнинг ҳозиргача совхоз пахта хирмонига тўккан дур-жавоҳирлари 5 тоннага етди.

ДАЛА ШИЙПОНИДА КОНЦЕРТ

ПИСКЕНТ. Тельман номли колхоз аъзолари пахта териш ва тайёрлашда пешқадамлар сафида боришмоқда. Район маданият уйи қошидаги агитбригада коллективи илғор бригада пахтакор ва механизаторлари шарафига катта концерт қўйиб берди. Дала меҳнаткашлари Р. Омонова, Ҳ. Жорқинова, В. Воронин ва бошқа бадиий ҳаваскорлар ижро этган куй ва қўшиқлар, рақслардан мамнун бўлишди.

Шу кунларда район пахтакорларига 3 та агитбригада коллективи хизмат кўрсатаяпти. Пискент шаҳар ва 2-«Пискент» совхози маданият уйлари қошидаги агитбригадалар пахта терими илғорлари шарафига концертлар қўйиб беришмоқда, лекция ва суҳбатлар ўтказишяпти.

435.000

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ЮЗАСИДАН 18 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — районлар, иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта, учинчи устун — мавсум бошидан буён, тўртинчи устун — шу жумладан машинада бир кунда терилгани, бешинчи устун — мавсум бошидан буён (умумий пахта тайёрлаш ҳажмига нисбатан процент ҳисобида)

Янгийўл	3,41	17,63	2,86	7,48
Бўка	3,50	15,99	3,84	12,16
Бекобод	3,30	15,57	3,27	8,08
Пискент	2,82	14,73	2,80	8,06
Оққўрғон	3,30	13,87	3,01	5,98
Чиноз	3,40	13,43	3,12	7,24
Ғалаба	3,01	10,53	3,28	9,22
Коммунистик	2,50	8,81	0,23	1,58
Ўрта Чирчиқ	2,00	7,86	2,11	4,90
Область бўйича:	3,02	13,21	2,89	7,63

ИБН СИНО ЗИЁСИДАН НУРЛАНУР ОЛАМ

ЎТГАН КУНИ ВАТАНИМИЗ ПОЙТАХТИ МОСКВАДА, СОЮЗЛАР УЙИНИНГ КОЛОННА ЗАЛИДАГИ ЙИҒИЛИШ БИЛАН УМУМЖАҲОН ФАНИ ВА МАДАНИЯТИНИНГ БУЮК САРКАРДАСИ, ЮРТДОШИМИЗ АБУ АЛИ ИБН СИНО ТАВАЛЛУДИНИНГ 1000 ЙИЛЛИГИ ТАНТАНАЛАРИ БОШЛАНДИ. УЛУҒ ОЛИМНИНГ ТУЙИИ БУТУН ПРОГРЕССИВ ИНСОНИЯТ ВА МАЪРИФАТПАРВАР КИШИЛАРНИНГ КАТТА БАЙРАМИДИР. БУГУН ТОШКЕНТДА АЛЛОМА ЮБИЛЕЙИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ АНЖУМАН ОЧИЛАДИ. УНДА СОВЕТ ОЛИМЛАРИ БИЛАН БИРГАЛИКДА ҲОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАРДАН КЕЛГАН СИНОШУНОСЛАР ҲАМ ИШТИРОК ЭТАДИЛАР.

Инсониятнинг тафаккур хазинасига бебаҳо ҳисса қўшган кишилар орасида ўрта аср шарқининг буюк алломаси Абу Али ибн Сино муносиб ўрин эгаллаб туради. ЮНЕСКО бош конференциясининг қарорига биноан гениал мутафаккир туғилган куннинг 1000 йиллиги бу йил бутун дунёда нишонланади.

17 сентябрь куни Союзлар уйининг Колонна залида Москва жамоатчилиги вакилларининг олим юбилейига бағишланган тантанали мажлиси бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари, фан ва техника Давлат комитетининг Раиси академик Г. И. Марчук, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудирлари С. П. Трапезников, Е. М. Тяжельников, В. Ф. Шауро, СССР Фанлар академиясининг президенти А. П. Александров, таниқли олимлар, маданият ва санъат арбоблари президиумга чиқадилар.

Инсоният тарихи, деди тантанали мажлисни очган СССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик П. Н. Федосеев, бир асрдан иккинчи аср сари дунёга гениал мутафаккирларни эҳсон этиб турадики, улар ўз даври фани ва маданиятининг ҳамма ютуқларини сингдириб олишдан ташқари билим доирасини анчагина кенгайтирадилар. Ўрта аср шарқининг буюк мутафаккирлари ва олимларидан бири Абу Али ибн Сино айни шундай киши бўлганди. Унинг жаҳон фани ва маданиятига қўшган ҳиссаси ғоятда улкандир. Файласуф ва медик, математик ва астроном, ботаник ва геолог, тилшунос, шоир ва музикашунос эди у. Ибн Синонинг қудратли, ҳақиқатда энциклопедик даҳоси намоён бўлган бошқа соҳалар ҳам бор эди.

Ибн Сино 980 йил Бухоро яқинидаги Афшона қишлоғида туғилди. Унинг болалиги ва ёшлиги Бухорода ўтди. Бухоро ўрта аср давларида Ўрта Осиёда энг катта илмий ва маданий марказлардан бири бўлганди. У билимга эрта берилди ва ўзининг эътироф этишича, 18 ёшга кирганида замонасининг қарийб ҳамма илмларини эгаллаб бўлганди.

Ибн Синонинг улкан маънавий меросида фалсафий изланишлар муҳим ўрин тутади. Бу изланишлар фалсафа ва мантиқ тарихида, илмий билиш тараққиётида ўчмас из қолдирди. Ибн Сино яратган фалсафий қарашлар системаси — ўрта аср даврида Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари учунгина эмас, шу билан бирга Европа учун ҳам назарий тафаккур тараққиётининг чўққиси бўлди.

Ибн Сино, деди П. Н. Федосеев, медицина фани тараққиёти тарихида катта ўрин эгаллади ва ҳақли равишда истеъдодли медик ҳисобланарди. Шарқ ва Ғарбнинг ўрта аср манбаларида унинг номи Гален ва Гиппократ номлари қаторида эслатиб ўтилиши бежиз эмас.

Улуғ олим ва мутафаккир халқлар хотирасида доно мураббий, оқил ҳукмдор сифатида ҳам қолган. У ўзининг илмий машғулотларида ҳақиқатни излабгина қолмади — бу ҳақиқатни одамларнинг бахт-саодати йўлида қўллаш унинг учун муҳим эди.

Коммунистик партия Ленин васиятлари руҳида тарбиялаган совет кишилари, деб таъкидлади П. Н. Федосеев, ўтмиш асрларнинг тараққийпарвар маънавий меросини диққат билан ўрганиш ва қадрлаш билан бирга ижтимоий тафаккур, фан ва маданият соҳасидаги муҳим воқеалар ва тарихий саналарни зўр мароқ ва ҳурмат билан нишонламоқдалар.

Октябрдан кейинги давр, деди пировардида П. Н. Федосеев, бутун Совет Иттифоқи халқлари сингари Ўрта Осиё халқлари ҳаётида энг самарали йиллар бўлди. Бу йиллар социалистик республикаларнинг муттасил социал-сиёсий тараққиёт, иқтисодий ва маънавий ўсиш йиллари бўлди. Миллий давлат қурилиши, экономика ва фан ғоятда равнақ топди, илмий потенциал вужудга келтирилди ва у муваффақиятли ривожланмоқда. Бу республикаларнинг меҳнаткашлари мамлакатимиздаги барча халқларнинг ижодий ҳамкорлигида ўрта аср давридан ҳозирги тараққиёт чўққиларигача кўтарилдилар, коммунизм қураётган ривожланган социалистик жамият юксакликларига эришдилар.

Мажлисда ЮНЕСКО Бош директори А. М. Боу нутқ сўзлади. У айтдики, Ибн Сино ўз ижоди ва асарларининг аҳамияти туфайли бутун инсониятга мансубдир. Буюк мутафаккир сифатида унда шундай шиор мужассамлашдики, бугунги кунда ЮНЕСКО ана шу шиорга амал қилмоқда: халқлар тинчлик ва дўстликда, бир-бирини маънавий жиҳатдан бойитиш вазиятида яшаган тақдирдагина цивилизацияларнинг келажаги порлоқ бўлади.

Тожикистон ССР Фанлар академиясининг президенти М. С. Осимов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов, СССР Медицина фанлар академиясининг президенти Н. Н. Блохин буюк алломанинг жаҳон фани, тараққийпарвар ижтимоий-фалсафий тафаккур ривожига жуда катта таъсир кўрсатганлиги тўғрисида, Ибн Синонинг медицина соҳасидаги хизматлари ҳақида гапирдилар.

(ТАСС).

ЭРТАНГИ КУН ИШҚИ БИЛАН

«БУГУН кечагидан, эртага бугунгидан яхшироқ меҳнат қилайлик!» Оҳангарондаги «Сантехлит» заводига кириб бораётганингизда ана шу шиорга кўзингиз тушади. Цехларни айланар эканмиз, ҳақиқатан ҳам шижоатли меҳнатнинг гувоҳи бўлдик.

Сирлаш-қолиплаш цехи коллективи цехлараро меҳнат беллашувининг олдинги сафида бормоқда. Бу ерда асосан болалар ваннаси, ювингич ва раковиналар тайёрланади. Ҳар бир участкада меҳнат қилаётган ишчиларнинг қўли-қўлига тегмайди.

— Ана у қизнинг ишига бир назар солинг, — деди смена мастери Бахтиёр Ўринов пайвандчига ишора қилиб, — коллективимизнинг энг илғор ишчиларидан бири Зарифа Пардаева. Корхонага ишга келганига эндигина уч йил бўляпти. Лекин у тажрибали, ветеран ҳамкасбларидан қолишаётгани йўқ.

Зарифанинг тезкор ҳаракатлари, ўз ишини моҳирона бажараётгани мастернинг гапини тасдиқлаб турарди. Пайвандлаш ускунасининг ёғдусида қиз кўксидаги комсомол нишони «ярқ» этиб кўзга ташланади... Зарифа Пардаева ҳар сменада 900 минг дона ювингичларнинг қисмларини пайвандлаб, смена нормасини 1,5—2 баравар етказиб адо этяпти.

Участкада машинист София Мамедова, қолипловчи Вера Соловьева, пайвандчи Татьяна Шамдиевалар ҳам шахсий меҳнат беллашувида ғолиблар сафида боришяпти.

Корхонада ҳозиргача ПВ-О маркали ванналар тайёрланарди. Энди эса ВН-78В-1700 ММ маркали ванналар ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўриляпти. Бу янги ваннадар жаҳон стандарти талабларига мос келади.

Корхона бўйича етти ойлик топшириқ муваффақиятли бажарилди. 9 миллион 302 минг сўмлик ўрнига 9 миллион 377 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Август ойи плани ҳам тўла адо этилди.

Коллективда план ва мажбуриятларнинг мунтазам ошириб бажарилишида социалистик мусобақанинг яхши йўлга қўйилганлиги ва кенг авж олдирилганлиги муҳим аҳамият касб этмоқда. Мусобақага ҳар куни ва ҳар ойда якун ясалиб, ғолиблар моддий ва маънавий рағбатлантирилияпти. Корхона коллективи ўтган йили Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси якунлари бўйича ғолиб чиқиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан тақдирланган эди. Пешқадамлар бу йил ҳам юксак кўрсаткичларни забт этиш ишқида зарбдор меҳнат қилишяпти. Улар планга қўшимча 100 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олишган.

Айни кунлардаги зарбдор меҳнат бу марранинг муддатидан илгари забт этилишидан далолат бериб турибди.

Қ. АДИНАЕВ.

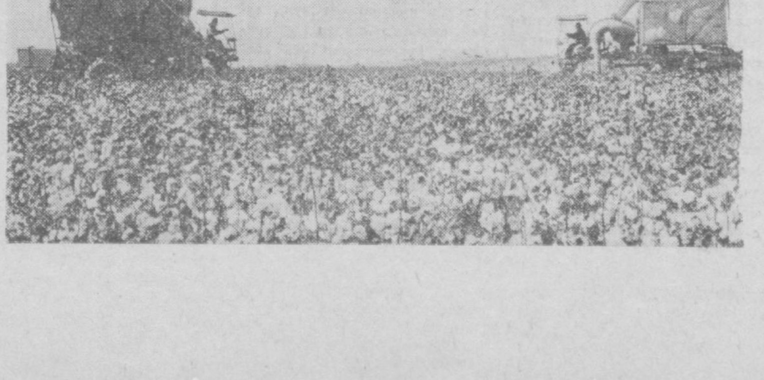

Бекобод районидаги 2-«Ленинград» совхози механик-ҳайдовчилари машиналардан унумли фойдаланиб, «оқ олтин» хирмонини юксалтиришга катта ҳисса қўшаётирлар. Улар машина терими суръатини кучайтириш билан бир қаторда етиштирилган ҳосилни нес-нобуд қилмай сифатли териб олишга алоҳида аҳамият беришяпти. Суратларда: совхоз партия ташкилотининг секретари Қ. Сакбоев, 1-бўлим бошлиғи Қ. Ёрубоев, инженер Н. Кубеев, механик-ҳайдовчилар С. Оловиддинов ва Б. Ширинovлар машинада терилган пахта сифатини кўздан кечиришмоқда; «зангори кема»лар пахтазорда.

М. Қорабеков фотолари.

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

Оққўрғон районидаги Ҳ. Олимжон номли колхознинг Д. Усмонов бошлиқ бригадаси коллективи ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йилида 115 гектар майдонда мўл пахта ҳосили етиштирганлар. Пахтакорлар шу кунларда етиштирилган «оқ олтин»ни қисқа муддатда ва нес-нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун барча имкониятларни ишга солишяпти.

Тажрибали механик-ҳайдовчилар Э. Фармонқулов ва М. Пардабоевлар машиналарининг унумли ишлашини таъминлаб, пахта хирмонига барака киритишяпти. Далаларда кўпмингкилограммчи теримчилар З. Пиримқулова, М. Умурзоқова, Д. Қодировалар ҳам жонбозлик кўрсатишяпти. Улар кунига 120—140 килограммдан пахта теришяпти.

Бригада аъзолари пахта тайёрлаш планини 1 октябргача бажариш учун терим суръатига суръат қўшаётирлар.

С. МУСТАФОЕВ.

«ЗАНГОРИ КЕМА»ЛАР ШАРОФАТИ

Кенг «оқ олтин» денгизида икки «зангори кема» сузиб юрибди. Машиналар ишлаётган пайкал томон борар эканмиз, бригадирнинг чеҳрасидан унинг механизаторлар ғайратидан мамнунлиги яққол сезилиб турарди.

— Теримнинг дастлабки кунлари давлатга аранг 1—1,5 процент пахта топширган бўлсак, ҳозир кунлик ўсиш 6—7 процентдан кам бўлмаётир,— деди Холмат ака Норов.— Бу «зангори кема»лар қудрати, дала гвардиячиларимиз шижоатининг шарофатидир.

Дала бошига чиққан 17ХВ—1,8 терим агрегатининг улкан «пўлат этаги» лиммо-лим тўлган эди. Машина штурвалини бошқараётган механик-ҳайдовчи агрегатини пайкал четида турган прицеп томон бурди.

— Ҳорманг, Раҳмонберди!— илиқ саломлашди бригада бошлиғи бункердаги пахтани прицепга ағдариб бўлгач, қаршимизга келган капитан йигит билан.— Туш бўлмаёқ икки прицепни тўлдирай деб қўйибсиз-а!

Даланинг нариги чеккасида ишлаётган «зангори кема» ҳам пайкал бошига яқинлашди.

— Шермирзанинг бункери ҳам тўлди,— деди ўша томондан кўзини узмай Раҳмонберди.— Мен янада ғайрат қилмасам бўлмайди. Бугун иккаламиз ҳам 8 тоннадан теришни мўлжаллаяпмиз.

— Демак 16 тонна бўлади денг,— йигитнинг елкасига қоқди Холмат ака.— Бу бригаданинг 8 процент пахтаси деган сўз. Баракалла, ука!

— Терим суръатини янада оширамиз, бригадир,— деди қатъийлик билан Раҳмонберди агрегатига ўтирар экан.— Ўн процентдан топширмай қўймаймиз кунига. Ишончингиз комил бўлаверсин бунга.

— Айтганингиз келсин, ука!

Раҳмонберди «зангори кема»сини эгатга бурди. Машина бункерига пахталар лайлак қордек ёғила бошлади...

Уста пахтакор Холмат Норов бошлиқ бригада Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозининг илғор коллективларидан биридир. Бригада заршунослари ўтган йили халқ хўжалик планини районда биринчилар қатори ўриндадилар, ҳосилдорликни гектар бошига 41 центнерга етказиб, эл олдида берган ваъдаларига вафо қилдилар.

Ленинчи партиямизнинг XXVI съездини 63 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан хирмон кўтариш билан кутиб оламиз!— Пешқадам бригада аъзолари беш йилликнинг якунловчи йилида ана шундай улуғ мақсад билан меҳнат қилишяпти.

Бригада далаларида 2 та терим агрегати ишлаб турибди. Моҳир механик ҳайдовчилар Раҳмонберди Тожибоев ва Шермирза Облаберганов бошқараётган бу машиналар садоси эрталабдан то тун ярмигача тинмайди. Уларнинг ҳар бири бу йилги мавсумда 17ХВ-1,8 маркали терим агрегатлари бункерларидан 110—130 тоннадан дур-жавоҳир тўкишга сўз берган.

— Мана шундай пахтазор мардлари бор экан, белгиланган маррани сўзсиз эгаллашимиз турган гап,— дейди бригада бошлиғи Холмат Норов.

«Интернационал» колхози механизаторлари ҳар йили ҳосилнинг 85—90 процентини «зангори кема»лар ёрдамида йиғиб-териб олиб, машиналар қудратини амалда исботлаб келишяпти. Колхоз пахтакорлари беш йилликнинг якунловчи йилида 870 гектар майдонга барака уруғи қадаб, она Ватанга 3200 тонна «оқ олтин» армуғон этишга аҳд қилганлар. Ана шу ҳосилнинг камида 90 проценти «зангори кема»лар ёрдамида териб олинади.

Хўжалик пахтазорларида ҳозир 30 та машина жавлон уряпти. Уларнинг қувватидан тўла фойдаланиш, икки сменада ишлашини таъминлаш мақсадида ҳар бир агрегатга 2 нафардан механик-ҳайдовчи бириктилган. Турсунбой Камолов, Нажиб Айвазов, Қанглибой Ўнғарбоев, Муқаддас Ғойназаров сингари моҳир дала гвардиячиларининг ҳар бири ўз агрегатлари бункерларидан 120—130 тоннадан «оқ олтин» тўкиш учун курашмоқдалар. Машиналар шарофати туфайли терим суръати ортиб бораётир.

М. ПЕЙСЕНОВ.

МУРАББИЙ МАСЪУЛИЯТИ

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҲИСОБОТ ВА САЙЛОВЛАР

Янгийўл пойафзал фабрикаси цех партия ташкилотларининг ҳисобот-сайлов йиғилишлари ишчанлик ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтаётир. Фабриканинг иккинчи цех партия ташкилоти йиғилишида қўлга киритилаётган ютуқлар ва йўл қўйилаётган камчиликлар чуқур таҳлил қилинди, партия ташкилоти олдида турган вазифалар белгилаб олинди.

— Ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йилида цехимиз коммунистлари ва ишчилари бир қатор ютуқларни қўлга киритишди,— деди цех партия ташкилотининг секретари М. Валиева ҳисобот докладида.— Цех коллективи беш йилликнинг тўрт йилли планини муддатидан илгари бажарди. Белгиланганидан 2,9 минг жуфт пойафзал кўп тайёрланди. 20 ишчи эса шахсий беш йиллик планларини 3—4 йилда ўринлаб, келгуси беш йиллик ҳисобига меҳнат қиляпти. Т. Кольцова, Р. Багавуддинова, Л. Попова, Р. Сайфуддиновалар ана шулар жумласидандир. Цех бўйича 1980 йилнинг етти ойлик плани эса 130.2 процент қилиб бажарилди. Ишлаб чиқариш самарадорлиги ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 2 процент ортди.

Бу йил ишлаб чиқаришга 9 хил янги пойафзал модели жорий қилинди. Улар енгиллиги, бежирим ва чидамлилиги билан олдингиларидан ажралиб туради. Янги маҳсулотлар харидорларга манзур бўлмоқда.

Цехнинг тайёрлаш участкасига янги машина қўйилганлиги бу ерда ишловчиларга анча қулайлик яратди. Пойафзал ишлаб чиқариш сифати ва самарадорлигини орттирди. Механизация туфайли самара 1 процент ошди, участкада қиш мавсумида таг қисми резинали ботинкалар тикиш йўлга қўйилди.

Ишчиларнинг малакасини ошириш бўйича цехда бир қатор тадбирлар амалга ошириляпти. Бу ерда турли соҳалар бўйича ўқиш ташкил этилган бўлиб, шу кунгача 40 га яқин киши янги ҳунар ўрганди ёки ўз малакасини оширди. Бу каби тадбирлар яхши натижалар бераяпти. Маҳсулот сортлари бўйича ишлаб чиқариш планлари ошириб бажариляпти. Харидорлардан келаётган рекламациялар сони камайяпти.

Цех ишида ютуқлар билан бирга камчиликлар, ҳали ҳал этилмаган масалалар ҳам талайгина. Ҳамма участкаларда ҳам зиммага олинган план ва топшириқлар ўз вақтида бажариляпти, деб бўлмайди. Масалан, тайёрлов участкаси ва тикув потоки бир неча бор ишлаб чиқариш планларини бажара олмади. Ўтган етти ой мобайнида харидорлардан 36 та рекламация олинди. Шуни айтиб ўтиш керакки, цех коммунистлари ва ишчилари маҳсулот сифати устида етарлича қайғурмаяптилар. Бу ўринда айниқса, ёшларга мураббийлик қилиш масаласига катта эътибор бермоқ даркор. Ёшлар ўз касбини тўла эгаллай олганларича йўқ. Шунинг учун ҳам сифатсиз маҳсулотлар талайгина. Илғор бригадалар ва участкаларнинг иш тажрибаларини кенг оммалаштирмоқ, ишчилар ўртасидаги социалистик мусобақани намунали йўлга қўймоқ даркор.

Музокарада сўзга чиққан Н. Холиқова тез-тез партия мажлислари ўтказиб туриш, прогулчиларга ва ишлаб чиқариш планларини бажармаётганларга қарши кескин кураш чораларини қўллашни таклиф этди. Чунки ишдан кеч қолаётган киши ишлаб чиқариш планининг бажарилишига салбий таъсир кўрсатади. Цехда иш конвейер усулида ташкил этилганлиги ҳар бир кишининг ўз вақтида ўрнида бўлишини талаб этади.

— Цехимизда кўп йиллардан буён ишлаётган ўз касбининг усталари оз эмас. Эндиликда сафимизга кўплаб ёшлар келиб қўшилишаяпти,— деди А. Ким.— Биз мураббийлик ҳаракатини кенг йўлга қўйишимиз, ёшларга ўз ҳунаримизни пухта ўргатишимиз даркор.

Ҳозирги кунда цех бўйича иш икки сменада ташкил этилган. Ҳар бир сменада 1152 жуфтдан маҳсулот тайёрланиши керак. С. Азимова бошлиқ биринчи сменада бу кўрсаткич 1200 жуфтга етказиб бажарилаяпти. Лекин Т. Баранова етакчилик қилаётган 2-сменада иш талаблар даражасида эмас. Улар кунлик планларини суст бажаришаяпти. Чунки иккинчи сменада кўплаб ёшлар ишлашади, тез ва соз ишлашга маҳоратлари етишмайди.

Йиғилишда мавжуд камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирлари белгиланиб, КПССнинг XXVI съезди ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб совғалар билан кутиб олишга қарор қилинди.

Қ. КАРИМОВ.

МОСКВАЛИКЛАР ИЗИДАН

«Ўртоқ» кондитер фабрикаси коллективи ўртасида янги-янги ватанпарварлик ташаббуслари тобора кенг ёйилмоқда. «Сафимизда қолоқлар бўлмасин» шиори остида ишлаётган қандолатчиларнинг бу соҳадаги ишлари яхши самара бермоқда. Давлат планлари ошириб бажарилмоқда. Маҳсулот сифати тобора яхшиланиб боряпти. Ҳозир коллективда қатор бригадалар ва сменалар коллективлари москвалиқлар ташаббусига қўшилиб, йиллик планни Улуғ Октябрь революциясининг 63 йиллигигача бажариш учун курашмоқдалар. Бундай коллективлар ўртасида, айниқса, Вера Низомова бошчилик қилаётган бригада аъзолари яхши кўрсаткичларга эришяпти. Бригада аъзолари тайёрлаётган «Зарафшон», «Қуш сути», «Топишмоқ», «Ўзбекистон мевалари» каби ширинликлар давлат Сифат белгисига сазовор бўлган. Коллектив ҳар куни планга қўшимча бир тоннага етказиб ширинликлар ишлаб чиқаряпти.

Бригаданинг кўпгина аъзолари беш йиллик шахсий топшириқларини барвақт бажариб қўйишган. Гулчеҳра Комилбекова, Хатира Пўлатова, Нина Зинаковская, Мамлакат Мирзаевалар анча вақтдан бери ўн биринчи беш йиллик ҳисобига ишлашяпти. Пешқадам бригада қандолатчилари йиллик топшириқни 7 ноябргача бажариш юзасидан зиммаларига олган мажбуриятларни шараф билан адо этмоқдалар.

С. СУЛТОНОВ.

ПАРТИЯВИЙ ТОПШИРИҚ

МЕҲНАТКАШЛАРНИ ўнинчи беш йиллик марраларини барвақт эгаллаш учун сафарбар этишда, коммунистик идеалларни, социалистик турмуш тарзини кенг пропаганда қилиш ва қарор топтиришда пропагандистларнинг роли жуда каттадир.

КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарорида пропагандистликка энг муҳим партиявий топшириқ, деб таъриф берилган.

КПСС XXVI съездига тайёргарлик кенг авж олган ҳозирги босқичда пропагандистлик ишининг аҳамияти тобора ортиб бормоқда.

Районимиз партия ташкилотлари ҳам КПСС XXV съезди қарорларини амалга ошира бориб, ғоявий-сиёсий, меҳнат ва ахлоқий тарбия масалаларини комплекс ҳал этиш бўйича тузилган планларни муваффақиятли амалга оширмоқдалар. Жумладан, район партия комитети Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси, «Учқун» бирлашмаси, «Ташсантехгазмонтаж» тресты, Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти ва 110-мактаб партия ташкилотларининг комплекс планларини маъқуллади ва кенг ёйиш учун тавсия этди.

Район партия ташкилоти КПСС Марказий Комитетининг идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисидаги қароридан келиб чиқиб, ўтган ўқув йилида меҳнаткашлар сиёсий ва иқтисодий таълимини ривожлантириш, пропагандист кадрларнинг ғоявий-сиёсий савиясини янада ошириш, уларни танлаш ва тайёрлаш соҳасида муайян иш қилдилар.

Ўтган ўқув йилида 19 минг 700 га яқин киши марксча-ленинча назария ва партия ҳужжатларини ўрганди. Улардан 12 минг 767 киши КПСС аъзоси, 2203 киши комсомол сафидадир. Районда 440 бошланғич сиёсий мактаб ва марксизм-ленинизм асослари мактаби, 220 назарий семинар ишлаб турди. 18 минг 650 га яқин киши иқтисодий таълимнинг оммавий формаларида ўқитилди.

Ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йили ўқув йилининг хусусиятларини ҳисобга олиб, В. И. Ленин таваллудининг 110 йиллигига тайёргарлик даврида район партия комитети, унинг ҳузуридаги сиёсий маориф кабинети партия ташкилотлари, пропагандистлар тингловчиларнинг В. И. Ленин асарлари, ҳаёти ва фаолиятини ўрганишларига янада кўпроқ эътибор бердилар.

Маълумки, сиёсий ва иқтисодий таълимнинг муваффақияти пропагандист кадрларнинг назарий ва методик савиясига боғлиқдир. Ана шуни ҳисобга олиб, район партия ташкилотлари пропагандистлар тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилмоқдалар.

Ўтган ўқув йилида райондаги 1600 га яқин пропагандист сиёсий мактаблар ва семинарларда машғулот олиб борди. Уларнинг сифат составн ҳам йил сайин яхшиланмоқда. Пропагандистларнинг 95,4 проценти КПСС аъзоси, 96,8 проценти олий ва тугалланмаган олий маълумотлидир, 40 процентидан кўпроғи эса олий сиёсий маълумот олган. Ҳар уч пропагандистдан бири беш йилдан ортиқ вақтдан буён ана шу муҳим партиявий топшириқни бажариб келади.

Ўрта Осиё темир йўл бошқармасидан А. С. Корахин, Ш. Ш. Тошпўлатов, «Қизил тонг» бирлашмасидан Т. Т. Зайцева, Октябрь революцияси номли заводдан Л. А. Кизнер, «Водоканал» трестидан В. И. Акутина, Тошкент шаҳар ижроия комитети ички ишлар бошқармасидан Б. Э. Қосимов, А. Ғ. Йўлдошев, Тошкент темир йўл инженерлари институтидан Т. Е. Ирисбоева, К. Н. Ирисбоев, Ш. А. Зуҳриддинов, Л. К. Полякова, Э. С. Севликянц ва бошқалар шулар жумласидандир.

Бу илғор пропагандистлар тингловчиларга амалий топшириқлар бериб, уларнинг бажарилишини назорат қиладилар, рефератларни тайёрлаш ва ҳимоя қилишда, ишлаб чиқариш фаолиятини социал-иқтисодий таҳлил қилишда ёрдам берадилар, семинарлар ва суҳбатлар, назарий, методик ва илмий-амалий конференцияларни ташкил этадилар. Ўқувнинг ана шундай илғор формалари ва методлари яхши самара бермоқда.

ИДЕОЛОГИЯ ВА ҲАЁТ

Район партия комитети, бошланғич партия ташкилотлари пропагандист кадрларни танлаш ва тарбиялаш, уларнинг назарий ва методик савиясини оширишга ҳамиша катта эътибор берадилар. Районда «Пропагандист — беш йилликка» ҳаракати кенг ёйилган бўлиб, унда 1350 га яқин тарғиботчи фаол иштирок этмоқда.

Улар учун сиёсий маориф кабинетимизда доимий ҳаракатдаги семинарлар, консультациялар уюштириб турилмоқда. Жумладан, ўтган йили «В. И. Ленин биографияси», «Ривожланган социализм Конституцияси», «Дунёни ўзгартирувчи таълимот», «Социалистик мусобақани ривожлантириш, меҳнатга коммунистик муносабатни тарбиялаш» курслари бўйича алоҳида семинарлар ўтказилди. Назарий семинарлар ва иқтисодий мактабларнинг раҳбарлари эса область партия комитетининг сиёсий маориф уйида ташкил этилган машғулотларда қатнашдилар, область ва шаҳар партия комитетлари ташкил қилган семинарларда ўқидилар. Сиёсий ўқув ва иқтисодий таълим системасининг ҳамма звеноларида машғулот олиб борувчи пропагандистлар учун район сиёсий маориф кабинетида ҳар ҳафтанинг жума кунлари консультациялар уюштирилди. Асосий мавзулар бўйича семинарлардан ташқари, партия пропагандаси методикаси, педагогика, нотиқлик санъати бўйича ҳам семинарлар бўлиб ўтди.

Районимизда илмий-амалий, назарий, методик конференциялар ўтказиш одат тусига кириб қолди. Уларда раҳбар ходимлар, таниқли олимлар, илғор пропагандистлар ўз тажрибалари билан ўртоқлашадилар. Жумладан, «Пропагандистлик ишининг самарадорлигини ошириш йўллари» «Ленинча назарий мерос — партия пропагандасининг ғоявий асоси» мавзуидаги конференциялар, «1979 йилда саноат, қурилиш, транспорт, алоқа корхоналарининг иш якунлари ва агитация-пропаганда кадрларининг ўнинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажаришни таъминлаш соҳасидаги вазифалари» мавзуида берилган ахборотлар яхши таассурот қолдирди. Уларда район ижроия комитетининг, район ички ишлар бўлими, суд, прокуратура, савдо, умумий овқатланиш, соғлиқни сақлаш соҳаларининг раҳбар ходимлари қатнашдилар.

Сиёсий маориф кабинети ҳузурида тузилган методик кенгаш ҳам пропагандистлар ва тингловчиларга яхши ёрдам бермоқда. Район партия комитети сиёсий маориф кабинети ҳузурида марксча-ленинча ўқув ва иқтисодий таълим самарадорлигини ўрганадиган социологик тадқиқотлар олиб борувчи группа ташкил этилган. 14 кишидан иборат мазкур группани темир йўл инженерлари институти фалсафа кафедрасининг катта ўқитувчиси К. Н. Ирисбоев бошқармоқда.

Айни вақтда методик кенгаш пропагандистларга, партия ташкилотларига машғулотларни тайёрлаш ва ўтказишда катта мадад бермоқда, у ёки бу мавзулар бўйича методик тавсиялар ишлаб чиқмоқда, очиқ дарслар, давра суҳбатлари уюштирмоқда. Шунингдек, варақалар, плакатлар, брошюралар, корхоналардаги кўп тиражли газеталарда пропагандистлар иш тажрибаси тўғрисида материаллар эълон қилинмоқда. Ўтган ўқув йили жами 60 га яқин пропагандист иш тажрибаси умумлаштирилди, 25 очиқ дарс ўтказилиб, методик кенгаш мажлисларида муҳокама қилинди.

Район партия комитети, бошланғич партия ташкилотлари энг илғор пропагандистларни рағбатлантиришнинг хилма-хил формаларидан тобора кўпроқ фойдаланадиган бўлиб қолдилар. Жумладан, энг яхши тарғиботчиларга Фахрий ёрлиқлар, туристик сафарларга путёвкалар, мукофотлар берилади, уларнинг номлари Ҳурмат китобига ёзилади.

Район партия комитети сиёсий ва иқтисодий таълим соҳасида партия ташкилотларига амалий ёрдам кўрсатиш, ўқувнинг бориши устидан назорат қилишни ўзининг муҳим бурчи, деб ҳисоблайди. Тегишли масалалар район партия комитети пленумларида, активларида, бюро мажлисларида, бўлимларда, методик кенгаш мажлисларида муҳокама қилиб турилади.

Жумладан, пленумлардан бирида КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори асосида меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий тарбиялашда район раҳбар ва инженер-техник ходимларининг иштироки ҳақидаги масала муҳокама қилинди. Партия хўжалик активи йиғилишларида эса КПСС Марказий Комитетининг В. И. Ленин таваллудининг 110 йиллиги тўғрисидаги қарорининг идеология ходимлари томонидан бажарилиши муҳокама этилди. Бюро мажлисларидан бирида В. И. Ленин номли якка тартибда кийим тикиш ва ремонт қилиш бирлашмаси партия комитетининг партия Марказий Комитети КПСС XXV съезди қарорлари асосида партия ўқуви вазифалари тўғрисидаги қарорини амалга ошириш борасидаги ишлари муҳокамадан ўтди.

Умуман олганда, ўтган ўқув йилида райондаги 150 партия ташкилотида сиёсий ва иқтисодий таълимнинг аҳволи ўрганилди.

Шу тариқа район партия ташкилотлари идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни партия кўрсатмалари асосида йўлга қўя бориб, меҳнат коллективларининг беш йиллик топшириқларини бажариш соҳасидаги конкрет вазифаларини ҳал этишига катта ҳисса қўшмоқдалар. Жумладан, район меҳнаткашлари йиллик, квартал ва ойлик планларини бажариб келмоқдалар. Ҳар уч корхонадан бири Сифат белгиси қўйилган турли-туман маҳсулотлар ишлаб чиқармоқда. Уларнинг жаъми маҳсулот ҳажмидаги салмоғи 22 процентга етди.

Шуниси қувончлики, ростовлик илғор ишчиларнинг «Қолоқларсиз ишлайлик» ташаббуси райондаги барча корхоналар томонидан қизғин қўллаб-қувватланди, 49 мингдан ортиқ ишчи ҳозир шу ташаббусга қўшилган ҳолда меҳнат қилмоқда. В. И. Ленин таваллудининг 110 йиллиги арафасида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг нашриёти, тажриба-механика заводи, моделлар уйи, 15 цех, 17 участка, 77 бригада, 3 мингга яқин ишчи ўнинчи беш йиллик топшириқларини бажарганликлари тўғрисида рапорт бердилар.

Ана шу ютуқларда «Пропагандист — самарадорлик ва сифат беш йиллигига» ҳаракатида қатнашган сиёсий мактаб ва семинарларнинг раҳбарлари, пропагандистларнинг ҳам муҳим улуши бор.

Ҳадемай, сиёсий ва иқтисодий таълим системасида янги ўқув йили бошланади. Унинг асосий хусусияти шундаки, тингловчилар 1981 йил март ойидан бошлаб КПСС XXVI съезди материалларини ўргана бошлайдилар.

Ҳеч шубҳа йўқки, янги ўқув йили район партия ташкилотининг идеологик ва сиёсий тарбиявий фаолиятида яна бир муҳим босқич бўлади.

И. МЕЛЬНИКОВА,
Ленин район партия комитетининг секретари.

Тошкентдаги «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасида социалистик мусобақанинг турли формалари кенг йўлга қўйилган. Юзлаб чеварлар индивидуал мусобақада фаол қатнашмоқдалар. Шарофат Қаюмова ҳам шуларнинг бири. У зиммасига олган шахсий мажбуриятини муваффақиятли бажармоқда, кунлик меҳнат кўрсаткичлари 130—135 процентни ташкил этаяпти. И. Глауберзон фотоси.

САХОВАТ

ЧИРЧИҚЛИКЛАР — ТИНЧЛИК ФОНДИГА

БУНДАН салкам йигирма йил муқаддам мамлакатимизда Совет тинчлик фонди ташкил этишга қарор қилинган эди.

Мазкур олижаноб иш бутун Иттифоқимиздаги кенг жамоатчилик тарафидан қизғин қўллаб-қувватланди. Бу жамоат ташкилоти бутун дунёда тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш, халқлар ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро тушунишни ривожлантириш, тўла ва ялпи қуролсизланиш учун курашни қўллаб-қувватлаш мақсадини кўзлаган барча ташкилотларга ва шахсларга молиявий ёрдам кўрсатиш ниятида тузилган эди.

Ўша вақтдан буён совет кишилари қалб даъвати, кўнгил ихтиёри билан ана шу фондга маблағ ажратиб келмоқдалар. Уруш қурбонларини, тинчлик учун курашчиларини, мустамлака зулмидан халос бўлган халқларни қўллаб-қувватлаб, мадад бермоқдалар.

Ҳозирги вақтда Совет Тинчлик фонди 350 мингга яқин комиссия ва ёрдам берувчи группаларни бирлаштириб турибди. Қарийб 75 миллион совет граждани ана шу фонднинг фаол қатнашчисидир.

Жумладан, областимиздаги ўнлаб шаҳарлар ва районлардаги корхоналар, колхоз ва совхозлар, муассасалар, ўқув юртлари, жамоат ташкилотлари Совет Тинчлик фондига ҳар йили неча минглаб маблағ ажратиб келмоқдалар.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган Чирчиқ шаҳри корхоналарининг меҳнат аҳли ҳам ана шу хайрли ишда фаол қатнашаётир.

Бу интернационал шаҳарда 80 дан ортиқ миллат ва элатларнинг меҳнаткашлари аҳил-иноқ яшаб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Улар КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун оширилган социалистик мажбуриятлар олиб ишлаб, ўз зарбдор меҳнатлари билан Коммунистик партия ва Совет давлатининг ленинча тинчликпарварлик сиёсатини қувватламоқдалар.

Совет тинчлик фондига ёрдамлашувчи Чирчиқ шаҳар комиссияси шаҳар партия комитети билан ҳамкорликда 26 сиёсий ўн кунлик ўтказмоқда. Яқинда ана шу ўн кунликнинг еттинчиси бўлиб ўтди. У «Ленинча тинч-тотув яшаш сиёсати. Уруш ва тинчлик масаласи» мавзуига бағишланди.

Шу ўн кунлик мобайнида шаҳардаги қатор меҳнат коллективлари «Тинчлик вахтасида» иштирок этдилар. «Чирчиксельмаш» заводи, «Ғунча» тикув фабрикаси, Бутуниттифоқ қаттиқ қотишмалар илмий-тадқиқот институтининг филиали, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинати, ёрдамчи корхоналар комбинати ишчи-хизматчилари, қатор муассасаларнинг коллективлари Тинчлик фондига жаъми 10 минг сўмдан кўпроқ маблағ ажратдилар.

«Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси 3-цехининг комсомол-ёшлар сменаси шаҳар меҳнат коллективлари орасида КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақанинг ташаббускори бўлдилар. Коммунист М. В. Гончаров бошқараётган смена коллективи йиллик планни муддатидан илгари бажариб, қўшимча бир неча минг тонна аммиак ўғити тайёрлаш, минг сўмлик хомашё ва материал тежаш, камида 6 та рационализаторлик таклифини жорий этиш, ишчилардан 3 нафар аппаратчи тайёрлаш, мураббийчилик ҳаракатини кучайтириш юзасидан оширилган социалистик мажбурият қабул қилди.

Шуниси диққатга сазоворки, смена аъзолари бирлашманинг собиқ ишчиси, КПСС XXIV съезди делегати, ҳозирда пенсионер Н. М. Гузенко ҳисобига ҳам меҳнат қилиб, шундан тушган маблағни Тинчлик фондига ўтказишга қарор қилдилар. Еттинчи сиёсий ўн кунлик давомида смена ўз фахрий аъзоси Н. М. Гузенко номидан 110 сўмдан кўпроқ пулни мазкур фондга ажратди.

Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Масалан, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатининг ишчиси Зиновьев узоқ йиллар мобайнида ишлагани учун оладиган қўшимча ҳақини, ишлаб чиқариш-техника таълими инженери П. Сумбулов йил охирида оладиган мукофотини Тинчлик фондига ўтказади.

Шаҳардаги «Чирчиксельмаш», трансформатор заводлари, «Ғунча» тикув фабрикаси, автобус-таксомотор парки ҳамда 10-автобаза коллективлари Совет Тинчлик фонди фаолиятида актив қатнашганликлари учун ана шу фонд Правленеси тарафидан фахрий ёрлиқлар билан тақдирландилар.

Шу тариқа чирчиқлик меҳнаткашлар ер юзида тинчликни таъминлаш ишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

К. РОГАЧЕВ,
область Тинчликни ҳимоя қилиш комитетининг масъул котиби.

ПЕШҚАДАМ БРИГАДА

Республикамиз пойтахтидаги 33-қурилиш бошқармаси коллективи КПСС XXVI съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш юзасидан бошланган умумхалқ ҳаракатида фаол иштирок этмоқда. Бу мусобақада Сергей Меркурьев бошчилик қилаётган комплекс бригада аъзолари пешқадамлар сафида боришяпти. Бригада аъзолари иш вақтидан самарали фойдаланиш ҳисобига топшириқни бажаришда яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар.

Шу кунларда улар бош кийимлар фабрикасининг янги ишлаб чиқариш корпуси қурилишини бригада пудрати асосида бунёд этмоқдалар. Бригадада меҳнат уч сменада ташкил этилган. Бунёдкорларнинг смена давомидаги иш кўрсаткичлари 170 процентгача етмоқда.

Объектнинг биринчи навбатини шу йилнинг охиригача фойдаланишга топширишга аҳд қилган қурувчилар жадал ишлашмоқда. Айниқса, М. Қурбонов, Л. Камолов, В. Пугинкина, В. Захарян, Ф. Набиевлар меҳнатда ҳаммага намуна бўлишяпти. Коллектив зафарларида бу тажрибали бинокорларнинг ҳиссалари катта.

Ҳ. ИНОҒОМОВ.

ЯНГИ СТАНЦИЯЛАРГА САЁҲАТ

ТОШКЕНТ МЕТРОПОЛИТЕНИ ҚУРИЛИШИДА

Шу кунларда метрополитен иккинчи линияси биринчи участкаси қурилиши жадал олиб борилмоқда. «Пахтакор» станциясидан «Авиасозлар шаҳарчаси»гача давом этадиган бу линиядаги станциялар, уларнинг кўриниши ҳақида «Ташметропроект» институтининг бош архитектори Равшан ФАЙЗУЛЛАЕВ штатсиз мухбиримиз И. Ахметов билан суҳбатда қуйидагиларни гапириб берди.

— Иккинчи линия биринчи участкаси бир неча километрга чўзилади. Унда 7 та станция қурилади. Уларнинг номи ҳам маълум: «Навоий», «Ўзбекистон», «Космонавтлар проспекти», «Ойбек», «Тошкент», «Ташсельмаш», «Авиасозлар шаҳарчаси». Бу станцияларнинг ҳар бири ўзининг қайтарилмас архитектура қиёфасига эга бўлади. Барча станцияларни безашда ўзбек халқининг миллий ҳунармандчилиги, айниқса, наққошликдан кенг фойдаланилади.

Янги участканинг биринчи станциясини дастлаб «Пахтакор» деб аташ мўлжалланган эди. Кейинчалик кўпчилик меъморлар, инженерлар, меҳнаткашларнинг илтимоси билан уни «Навоий» деб номлашга қарор қилинди. Шаҳар совет ташкилотлари ва жамоатчилик бу таклифни қўллаб-қувватладилар. Албатта, газетхонларни бу станциянинг қандай кўринишда бўлиши қизиқтирса керак!? У гумбаз типида бўлади. Уни ҳажмли колонналар кўтариб туради. Бу ерда наққошлик кенг ишлатилади. Турли хил нақшлар билан колонналар ҳам, гумбазлар ҳам безатилади. Полига кул ранг гранит ётқизилади.

Кейинги станция «Ўзбекистон» деб аталади. Унинг ҳам ўзига хос архитектура қиёфаси бўлади. Бу станция очилиб турган пахта чаноқлари шаклида бўлган катта ёритгичлар ўрнатилган яхлит гумбаздан иборат бўлади. Бу ёритгичлар шишадан қуйилади. Станция деворларини очиқ рангдаги машҳур Ғазғон мармари билан безаш назарда тутилмоқда.

«Космонавтлар проспекти» станциясининг лойиҳаси икки кўринишда ҳал қилинган. Уларнинг иккови ҳам синчиклаб кўриб чиқилди ва муҳокама қилинди. Биринчи вариантини «Ташметропроект» институти, иккинчисини Ўзбекистон шаҳар қурилиши илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институти меъморлари ишлаб чиқишган. Ҳозирча иккинчи вариант маъқул деб топилмоқда. Чунки, унда қурилиш муаммолари оқилона ечилган. Масалан, станция деворлари икки томондан бамисоли поёни йўқ космик кенгликни эслатади, унда учиб бораётган йўлдошлар ҳам акс эттирилади. Расмлар темаси космик кенгликни эгаллаш йўлидаги муҳим босқичларга бағишланган. Бу станцияни безашда мармар, гранит, ойна, керамикани ишлатиш назарда тутиляпти.

«Ойбек» станцияси ҳам ўзига хос безаклари билан бошқа станциялардан ажралиб туради. Бу ерда аввало миллий услубдаги ҳажмли керамика билан пардозланган колонналар, гумбазсимон шифт кўзга ташланади. «Тошкент» станцияси лойиҳасини яратишга катта эътибор берилмоқда. Унинг характерли хусусияти шундаки, станция деворларида 6 та тахмон бўлиб, улардаги расмлар пойтахтимиз бой тарихидаги характерли босқичларни, яъни темир йўл устахоналаридаги революцион воқеалардан бошлаб то ҳозирги жадал ривожланишигача бўлган босқичларни акс эттиради. Станция шифтини безашда миллий орнаментдан кенг фойдаланилади. Чиройли ёритгичлар ўрнатилади. «Ташсельмаш» станциясининг архитектура қиёфасини ўроқ ва болға ҳамкорлиги акс эттиради.

Янги метро участкасининг сўнгги станцияси—«Авиасозлар шаҳарчаси» лойиҳаси ҳам икки вариантда муҳокама қилинди. Бу станция ҳам гумбазсимон типда бўлади. Уни бадиий безашда замонавий авиация темаси асос қилиб олинган.

Шаҳар партия комитетининг ташаббуси билан яқинда ташкил этилган лойиҳалар муҳокамаси жуда қизиқарли ва фойдали бўлди. Унда қатнашган мутахассислар, станциялар лойиҳаларини янада яхшилаш, такомиллаштириш, кўркам ва гўзал қилиш билан боғлиқ бўлган қатор фикр ва мулоҳазаларни ўртага ташладилар. Лойиҳаларни такомиллаштириш давомида ана шу фикрлардан фойдаланилади.

Ҳозирги вақтда биринчи участка қурилишида кун сайин суръатга суръат қўшилмоқда. Бунёдкорлар уни тезроқ фойдаланишга топшириш учун, КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун мусобақа байроғини тобора баланд кўтармоқдалар.

И. АХМЕТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

«Узгоскомсельхозтехника»нинг Чиноз район устахоналарида турли хил қишлоқ хўжалик машиналари ремонт қилинмоқда. Бу хайрли ишда слесарь Бахтиёр Ҳасанов бошқаларга намуна бўлмоқда. Бир неча касбни ўрганган моҳир ишчи смена топшириғини ҳар куни 140—150 процентдан бажармоқда.

В. Сироткин фотоси.

980 Умри боқий мутафаккир 1980

МАНГУЛИК

М. ХАЙРУЛЛАЕВ,

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг директори, Абу Али ибн Сино туғилган куннинг 1000 йиллигини ўтказиш бўйича Бутуниттифоқ ташкилий комитетининг аъзоси.

Ўрта аср илғор фалсафий-илмий оқимининг энг йирик намояндаларидан, асосчиларидан бири Абу Али ибн Синодир. У қадимги юнон илмини, хусусан Аристотель таълимотини чуқур ўрганиш, ўзидан аввал ўтган буюк Шарқ мутафаккирлари Закария Розий, Ал-Киндий, Форобий асарларини ижодий ўзлаштириш асосида ўрта асрнинг энг машҳур ва қомусий ақли бўлиб етишди. Ўз асарларининг мавзу миқёси, ҳажми, мазмунининг кенглиги, баҳс этилган масалаларнинг аҳамияти, ранг-баранглиги ва қомусийлиги жиҳатдан Ибн Сино ўрта аср Шарқида ҳам, Европасида ҳам биринчи ўринда туради.

Ибн Сино дунёқарашининг шаклланишида, унинг ижодида Бухоро ва Хоразм даври ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Бинобарин, асосий асарларининг ғоялари Ўрта Осиё маданий-фалсафий муҳитида шаклланган эди. Буюк аллома 22 жилддан иборат — барча илмларни қамраб олувчи «Китоб уш-Шифо»ни, тиббиётга оид қомуси — 5 жилдли «Тиб қонунлари»ни Хоразмда ёза бошлаган эди. Ибн Сино мероси ўз ҳажми ва мавзусининг бойлиги жиҳатидан кишини ҳайратга солади. Ибн Сино ниҳоятда сермаҳсул ва чарчашни билмайдиган олим эди. Бир кечанинг ўзида каттакон рисола ёза оларди. Ўз таржимаи ҳолида, бир катта асарини сафарда ёзганини айтади.

Ибн Сино асарларининг номи 450 дан ошади, улардан бизгача етиб келганлари 250 атрофида бўлиб, ўрта аср илмининг барча соҳаларидан баҳс этади.

Ибн Синонинг илмий заковати айниқса тиббиёт ва фалсафада тўла намоён бўлди. Ўша давр фалсафаси — барча табиий илмларни, шу жумладан, математика, мантиқ ва метафизикани ҳам ўз ичига оларди. Аллома тиббиёт соҳасида қадимги ва ўрта аср фани ютуқлари қомуси — «Тиб қонунлари»дан ташқари «Юрак дорилари», «Гигиена ҳақида», «Уржуза» каби бир қанча рисолаларни яратди. У фалсафа соҳасида «Китоб уш-Шифо»дан ташқари «Инсоф китоби», «Ишорот ва танбиҳот», «Нажот», «Донишнома» каби катта китоблар, «Ишқ рисоласи», «Ақлий илмлар таснифи», «Этика ҳақида» каби рисолаларни ёзди. Ўз илғор фалсафий таълимотини илмий асарлардагина эмас «Соломон ва Ибсол», «Юсуф қиссаси», «Тўр ва қушлар ҳақида китоб» қиссаларида ҳам ифодалади.

Тиббиёт соҳасидаги билим ва тажрибаси Ибн Сино дунёқарашида материалистик тенденциянинг кучайиши ва улуғ олим ўз илғор фалсафий концепциясини тиббий-илмий жиҳатдан исботлаши учун имкон яратди. Чуқур фалсафий билимга эга бўлгани учун ҳам у тиббиёт соҳасида ҳосил қилган бой тажрибасига асосланган ҳолда, инсон организми фаолиятининг умумий принципларини ва қонуниятини, унинг атроф-муҳит билан алоқасини, турли компонент системалар — табиат ва инсон орасидаги сабаб ҳамда оқибат муносабатлари мавжудлигини, тирик организмнинг жисмоний ва психологик яхлитлигини, материянинг конкрет формасини борлиқнинг бир қисми сифатида ўрганишни талқин этади.

Ибн Сино Аристотель логикасини янада чуқурлаштиришга улкан ҳисса қўшди, бироқ унинг логика бўлимларини баён этиши шарҳлаш шаклида бўлмасдан, балки одатдагидан ўзгача эди. Дарвоқе, Форобий, Ҳусайн ибн Исҳоқ, Битрик ва бошқалар мантиқни «органон»га ўхшатиб баён этардилар. Ибн Сино мантиқий масалаларни тадқиқ этишга катта эътибор берди, фалсафий асарларида унга катта ўрин ажратди ва махсус рисолалар ёзди. Хусусан, у мантиқий усуллар, таърифлаш, ҳукм, хулоса чиқариш, исботлаш каби масалаларни чуқур ўрганди.

Ибн Сино турли олимлар — фан ва дин арбоблари билан замонасининг муҳим илмий ва ғоявий масалалари бўйича ёзма тарзда баҳслар олиб борди, уларга изоҳ ва тушунтиришлар йўллади. Бу жиҳатдан унинг ҳали Бухорода эканлигидаёқ улуғ аллома Беруний билан, сўнгроқ шогирдлари — Бахманёр, Журжоний кабилар билан олиб борган савол-жавоб ёзишмалари катта аҳамият касб этади.

Қарийб чорак аср давомида Ибн Синонинг доимо ёнида бўлган Журжоний ўз устоди ниҳоятда фикри ўткир ва тез, мутолааси чуқур, мантиқи кучли, илмий меҳнатга ниҳоятда берилган, қуввати ҳофизаси ноёб, чидамли, адолатпарвар, табиатан принципиал, қатъий шижоатли, бақувват, мағрур, ўз қадрини билган инсон бўлганини айтади.

Абу Али ибн Сино тириклик чоғидаёқ буюк шуҳрат қозонди. Лекин унинг шуҳрати, обрў эътибори ўлимидан сўнг жаҳон бўйлаб тарқалди.

Унинг «Тиб қонунлари»га, «Аш-Шифо» китобининг турли қисмларига асрлар давомида ўнлаб изоҳлар, шарҳлар вужудга келди, уларнинг қисқартирилган вариантлари яратилди, аллома асарлари турли тилларга таржима этилди.

Европада XII асрдан бошлаб «Тиб қонунлари» лотин тилига таржима этилиб, кенг тарқала бошлади ва XVIII асрга қадар медицинада бирдан-бир ўқув қўлланмаси бўлиб хизмат қилиб келди.

Асрлар ўтган сари қомусий алломанинг буюклиги, унинг дин ва мистика ҳукмрон бўлган ўрта аср шароитида илм-фан соҳасида кўрсатган ажойиб жасоратининг аҳамияти ошиб бормоқда.

Совет олимлари улуғ ватандошимиз Абу Али ибн Сино меросини илмий ўрганиш, марксизм-ленинизм методологияси асосида талқин этиш ишига катта ҳисса қўшмоқдалар.

Ибн Синога бағишланган бир қанча тадқиқотлар вужудга келди. Айниқса, унинг медицинага оид мероси қунт билан ўрганилиб, ҳозирда соғлиқни сақлаш, даволаш ишларида ҳам кенг қўлланилмоқда.

Алломанинг «Тиб қонунлари» биринчи марта тўлалигича рус ва ўзбек тилларида совет олимлари томонидан таржима қилиниб, Тошкентда Ўзбекистон Фанлар академияси томонидан нашр этилди. Унинг фалсафа, тиббиёт, адабиётга оид бошқа асарлари ҳам сўнгги йилларда нашр этилиб келинмоқда.

Бинобарин, янги социалистик маданиятни яратишда маданий мероcдан тўғри фойдалана билиш ҳақидаги марксизм-ленинизм таълимоти халқимизнинг ўтмишда илм-фан, ижтимоий-фалсафий фикрлар, санъат ва адабиёт соҳасида эришган ажойиб ютуқларини ўрганиш, маданий-маънавий традицияларини танқидий ўзлаштириш учун назарий асос бўлиб хизмат қилмоқда.

Улуғ ватандошимиз Абу Али ибн Синонинг 1000 йиллик юбилейи бутун совет халқи КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун зўр тайёргарликни қизғин давом эттираётган қутлуғ кунларда нишонланмоқда. Буюк алломанинг тўйи Коммунистик партия ва совет халқининг маънавий монолит бирлигини намойиш этадиган, замондошларимиз руҳий дунёсини бойитадиган жаҳоний байрамга айланганлиги маданиятимиз тараққиётининг тантанасидир.

Афшона қишлоғидаги Абу Али ибн Синога ўрнатилган ҳайкал.

ИБН СИНО

ҒАЗАЛЛАР

Жон озиғи эрур тоза шароб чиндан ҳам,
Ранги, бўйи аъло эрур хушбўй гулдан ҳам.
Ҳақиқкўрку, ёқутрангу, лаълисифат у,
Ол томчисин ичган бўлур бахти мусаллам.
Хумор чоғи қадаҳ ичра томса кўзадан,
Чулдираши яхши куйдек дилкашу форам.
Таъми ота ўгитидай аччиқ, лек роҳат,
Терсга у бир беҳудаю донога малҳам.
Ҳалол эрур уни билган ҳар доно учун,
Ҳаром бўлди шаръ* ҳукмила нодонга ҳар дам.
Оқил учун ризқу ҳалол, жоҳилга ҳаром,
Пайдо айлар яхшилигу ёмонликни ҳам.
Май ҳаромга чиқди жоҳил жаҳолатидан,
Инкор айлаб тақводорлар деди номаҳрам.
Нима гуноҳ майда бўлсин гар ичса нодон,
Тили айниб, ўз ҳолини ўзгартса одам?!
Мен ўша соф май қулиман, томчиси жонон
Юзидан минг тер порлатиб айласа хуррам,
Буали сен оқилона тоза май ичгин,
Ҳақ ҳаққи-чун тўғри яшаб, бўларсан бардам.

* * *

Ҳаром билар ўн нарсани мард инсон,
Олтисидан халос эрур, у чунон:
Ожизлигу дарду, илтижо қилмоқ,
Сўнг ҳасаду ҳамда нокаслик, ёлғон.
Эзгуликдир меҳри адолат бирлан,
Дўстларга қўл узатишлик ҳар қачон.
Оғир дамда берилмагин хаёлга,
Кечирмоқдин гар бўлсада бағринг қон.
Не келтирур совуқ бир оҳ оқибат,
Ўринсиздир сўраганда ҳол жаҳон.
Ажал нардбоз эрур, бизлар мўҳрамиз,
Жаҳон нардтахтаю донаси осмон.

ҚИТЪА

Кўтарилса қайси ғазабинг агар,
Замона қон ботқоғига айланар унда.
Яқинлашса остонангга агар яхшилик,
У ҳимматдин эл бўлғуси пургавҳар унда.

РУБОИЙЛАР

Кўп югурган бўлсада дил гарчи оламда
Бирор маъно уқмадию, маъно сочди мўл.
Гарчи менинг дилимда минг қуёш порлаб
Тополади камолига лекин қитдай йўл.
Қора ер қаъридан Зуҳалга қадар,
Борлиқ мушкилотин барин этдим ҳал.
Ҳар макру ҳийланинг ечдим тугунин,
Лекин қолди ёлғиз ечилмай ажал.

НАЗАРМАТ таржимаси.

* Шаръ — шариат.

Республикамиз нашриётларида буюк олимга бағишлаб чиқарилган адабиётлар. К. Музурова фотоси.

ЮБИЛЕЙ КИТОБЛАРИ

Ўзбекистон ССР «Медицина» нашриёти буюк ҳаким, энциклопедист олим Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000 йиллигига муносиб тайёргарлик кўрди. У табаррук санага атаб бир қатор медик олимларнинг рисолаларини босмадан чиқарди. Улар орасида, жумладан, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, СССР Медицина фанлари академиясининг мухбир аъзоси, профессор И. Қ. Мусабоевнинг «Юқумли касалликлар ҳақида ибн Сино мулоҳазалари», медицина фанлари доктори, профессор А. И. Мўминовнинг «Абу Али ибн Синонинг «Тиб қонунлари»да оториноларингология масалалари», медицина фанлари кандидатлари Т. Ў. Орипова ва С. О. Ориповларнинг «Бола саломатлиги тўғрисида Ибн Сино фикрлари ва уларнинг замонавий ривожи», В. В. Воҳидовнинг «Абу Али ибн Сино «Қонун»ида хирургия масалалари» номли рисолалари бор.

Булардан дастлабкисида Абу Али ибн Сино томонидан тасвирланган турли хил юқумли касалликлар эпидемиологияси яъни инфекциянинг тарқалиш механизми ва уларнинг юқиш йўллари, этнопатогенези, клиникаси ва даволаш методлари ҳамда уларнинг олдини олиш масалалари ёритилган. Кейингиларида ўз давридан анча илгарилаб кетган қадим замоннинг улуғ олими Абу Али ибн Сино ёзиб қолдирган бебаҳо илмий-амалий мероснинг абадийлиги ҳақида ҳикоя қилинган. Унинг томоқ, бурун ва қулоқ касалликларини даволаш борасида кўпдан-кўп фикр-мулоҳазалари ҳозир ҳам ўз аҳамиятини сақлаб келаётгани ҳаётий, конкрет факт ва мисоллар асосида кўрсатиб ўтилган.

М. ТОҲИРОВА.

АЛЛОМА БИСОТИДАН

● Кишининг ақли расо бўлса замонасидаги етишмовчиликдан унга бирор зарар ҳам етмайди. Етишмаслик бўлишига қарамай, ундай киши ақллилиги соясида яхши кун кўра олади.

● Менга ҳасад қилган кишилар билан алоқамни уздим, ҳатто уларнинг номларини ҳам эсламадим; улар бўлса тирик умр менга ҳасад қилиб кун кечирдилар.

● Жаҳлинг чиққанда қаттиқ бақирма.

● Ҳар бир ишда эҳтиёткорликни қўлдан чиқарган ва билиб-билмай пала-партиш бир ишни бошлаган кишининг пушаймон қилиши турган гап.

● Тароқ аслида сочни тартибга тушириш учун ишлатиладию, лекин шу билан бирга у сочларнинг баъзиларини жойидан юлиб туширади ҳам.

● Бир киши сен билан бўлган муносабатда хато қилсаю, сенга узр баён этса, узрини қабул қилишни кечиктирма.

● Кундалик ризқ учун кўп қайғураверма. Шу билан бирга мол орттираман деб ўзингни кўп қийнама, чунки ҳар ким ўз насибасидан ортиқ битта дон ҳам еёолмайди.

● Мол—дунёнинг сени алдатмасин. Агар мол-дунёнгни асраб сақлаб қолаолсанг, у бошқаларники бўлади, улардан сарф эта олсанг, ўша сеники бўлади.

● Ҳар бир инсон севинишга ҳам, қайғуришга ҳам қобил, лекин шуниси ҳам борки, уларнинг баъзиларининг кайфияти фақат шодликка, баъзиларининг кайфияти эса фақат ғамгинликка мойил бўлади.

● Шодликнинг бирин-кетин бўлавериши одамни шодликка йўллайди, худди шунингдек, қайғунинг кетма-кет бўлиши эса уни қайғуга йўллайди.

● Ғазаб тез ўтиб кетса, хаёлда унинг сурати — акси қолмайди, шу билан у ўзига макон ҳам пайдо қилолмайди.

ПОКИЗАЛИК—СОҒЛИК ГАРОВИ

Абу Али ибн Сино уй-жой қурилишида бир қатор омилларни ҳисобга олишни таъкидлайди. «Турар жой танловчи киши қуйидагиларни билиши керак: ернинг тупроғи, баландлик ва пастлиги, очиқ ва ёпиқлиги, суви, сувнинг моддаси, оқиб чиқишлиги ва очиқлиги ва унинг баландлик ва пастликдан ўтишлиги; у ерда шамоллар эсадими ёки у жой чуқурликдами, шамоллар қанақа — улар совуқ соғлом шамоллармн, у ерга яқин жойда қандай денгизлар, ботқоқликлар, тоғлар ва конлар бор. Яна ўша жой аҳолисининг соғлиқ ва касаллик ҳолларини, уларга қайси касалликлар одат бўлиб қолганини билиш лозим; Одамларнинг қувватлари, иштаҳалари, овқатни ҳазм қилишлари қандайлигини ва овқатларнинг қанақа эканлигини ҳам билиш зарур...».

Шифокорнинг бунчалик синчковлик билан турар-жойларни танлаши замирида катта илмий ҳикмат ётади. Табиби султоннинг инобатга олган нарсалари ва фикрларининг аксарияти ҳозирги замон гигиена фанининг янги бир соҳаси «коммунал гигиена»нинг таркибий асосларидан ҳисобланади.

Ибн Сино истиқомат қилинадиган жойларни танлаш билан бирга, у ерда уйлар ва хоналарни қуриш тартибига ҳам алоҳида аҳамият бериш кераклиги тўғрисида тўхталади. Унинг фикрича дераза ва эшикларни шарқ ва шимолга қаратиб қуриш керак. Шарқий шамоллар бинонинг ичига кирадиган, қуёш у жойнинг ҳамма ерига тушиб турадиган бўлиши керак, чунки қуёшгина ҳавони тозалаб, соғломлаштиради; шунингдек, яқин ерда ширин, яхши оқадиган, чуқур ва тоза сув бўлиши лозим.

Қизиғи шундаки, улуғ аллома бундан минг йилларча бурун истиқомат бинолари қуришда танланадиган жойлар мозорлардан, ботқоқликлардан нари бўлиши ҳамда у томонлардан шамол аҳоли истиқомат қиладиган жойларга эсиб турмаслиги ҳақида фикр юритган эди. Чунки ўша даврларда Хоразм воҳаларида мурдалар лаҳатга кўмилмай, ер устига муқимланар эди. У даврларда тез-тез даф қилиб турувчи вабо, чечак ва ўлатлар натижасида нобуд бўлганларнинг қабрлари фавқулодда шикастлангудек бўлса, тирик жонларга нисбатан тажовуз ошиб кетган бўларди. Бундан ташқари, турғун ва кўлмак сувлар ҳам касаллик манбаларига шароит яратарди. Олимнинг бу ҳақдаги мулоҳазаларини ҳам гигиеник нуқтаи назардан жуда ўринли деб топиш мумкин.

Улуғ табиб ёруғлик таъсирида организмнинг физиологик ва руҳий реакциялари қайта тузилиши, организмнинг умумий тонуси ўзгариб, у фаол ҳолатга ўтиши тўғрисида ҳам фикр юритади. Табиий ёруғликнинг инсон организмида мавжуд бўлувчи биохимик жараёнларга таъсирини билмаса-да, бироқ қуёшнинг заррин нури киши организмига шифобахш таъсир этишини, ҳавони покизалаш хусусиятини яхши англаб етган.

М. НАБИЕВ,
Ўзбекистон санитария, гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот институтининг илмий ходими, химия фанлари кандидати.

ТОШКЕНТДА ТАНТАНАЛАР

Бугун Тошкентда жаҳон илм-фанининг султони Абу Али ибн Сино туғилган куннинг 1000 йиллиги муносабати билан тантаналар бошланиб кетди. Буюк мутафаккирнинг тўйига барча иттифоқдош республикалар ва Москва шаҳридан келган кўплаб меҳмонлар юбилей шодиёналарини В. И. Ленин номидаги майдонда доҳий монументига гулчамбарлар қўйишдан бошлайдилар. Сўнгра улар эрталаб соат 9.30 да Чилонзор массивидаги республика кардиология ва Кўкрак хирургияси институтида Абу Али ибн Сино ёдгорлигининг очилишига бағишланган митингда иштирок этадилар.

Пойтахтимизга келган вакиллар Тошкент шаҳрининг диққатга сазовор жойлари билан ҳам танишадилар. Улар халқ хўжалик ютуқлари кўргазмасида, корхоналар, ташкилотлар, музейлар ва кинотеатрларда бўладилар.

Кеч соат 18.00 да эса Алишер Навоий номли Ўзбек давлат академик катта театри меҳмонларга қучоқ очади. Бу ерда аллома туғилган куннинг минг йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бошланади.

С. ҲАСАНОВ.

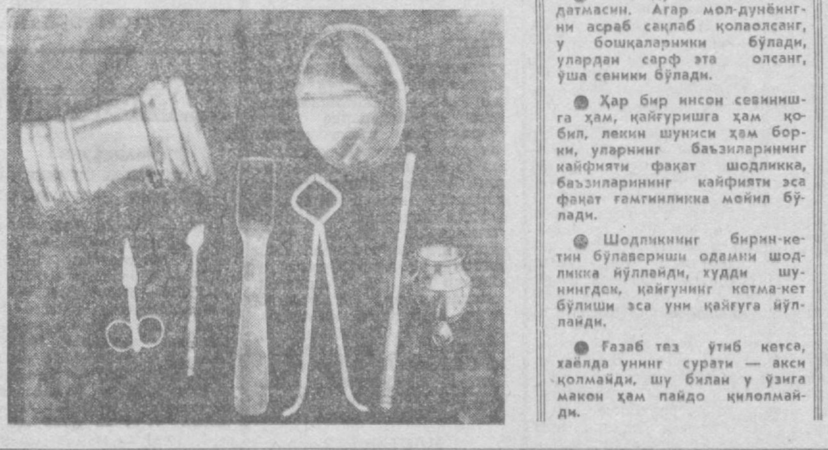

Бухоро шаҳридаги Ўлкашунослик музейи буюк олим Абу Али ибн Синонинг ҳаёти ва фаолиятига оид материаллар ҳамда ҳужжатларни тўплаб келмоқда. Суратда: аллома «Тиб қонунлари»да тилга олиб ўтган, ўша давр жарроҳи ишлатиши мумкин бўлган асбоблар намунаси музей кўргазмасида.

А. Жданов фотолари.

УЗОҚ УМР — ҲАРАКАТГА БОҒЛИҚ

Инсон жуда қадимдан узоқ умр кўриш ҳақида хаёл суради. У ўз изланишлари натижасида иллатларни чекинтирувчи ва ҳаётни узайтиришга ёрдам берувчи кўплаб чоралар топади. Жисмоний тарбия шулар жумласидандир. Бадантарбиянинг мунтазамлаштирилган асоси Шарқда, қадимги Бобил, Миср, Ҳиндистон халқлари томонидан яратилди. Кун чиқмасдан туриш, тишни чўтка ва маъжунлар билан ювиш, ўн ёшдан бошлаб баданни уқалаш, чўмилиш, соябон тутиш, манзилни шамоллатиш, тирноқларни ўз вақтида текислаб туриш, яхши овқатланиш каби амалий шартлар билан бир қаторда, гимнастика билан шуғулланиш зарурлиги тақозо этилганди.

Жисмоний тарбия билан сурункасига шуғулланувчи кимсалар дардга кам йўлиқадилар, уларда иллатларга бардошлик ва янги шароитларга кўникиш активлиги юқори бўлади. Физик машқлар билан системали шуғулланиш сиртқи муҳитнинг номувофиқ факторларига инсон организмининг чидамлилигини, юқумли касалликларга қарши иммунитетини оширади.

Шарқда ва айниқса, Ўрта Осиёда жисмоний тарбиянинг киши организмига ижобий таъсир кўрсатиши ҳақидаги назарияни ривожлантирган, уни қўлланиш йўлларини батафсил илмий ишлаб чиққан дастлабки олимлардан бири Абу Али ибн Синодир.

Олим бадантарбияни иккига бўлади. Биринчи тури бу одамнинг иш жараёнида қиладиган ҳаракатлари, иккинчиси эса махсус бадантарбия ҳаракатлари.

Ибн Сино «Тиб қонунлари»да ўз замонасида Ўрта Осиёда кенг тарқалган бадантарбия машқларидан бир нечтасини келтирган эди. Булар асосан, тортилиш, ёйдан ўқ узиш, тез юриш, найза отиш, бир оёқда сакраш, қиличбозлик, отда юриш, икки қўлни силкитиш, оёқ учида туриб қўлни орқа-олдинга тез ҳаракатлантириш. Булар бадантарбиянинг ҳаммага ҳам мувофиқ келувчи турлари бўлиб, булардан ташқари, олим енгил ва шиддатли турларини ҳам кўрсатиб ўтади. Енгиллари —арғимчоқда учиш, қайиқ ё кемаларда сайр қилишдир. Шиддатлилари эса — югуриш, қарсак чалиш, сакраш, найза учини санчиш, човгон — (тахминан ҳозирги ўт устидаги хоккей) копток ўйини, кураш, тош кўтариш ва қувлашдан иборат.

Ибн Синонинг фикрича, бадантарбия учун энг мувофиқ вақт ичги аъзолар ҳамда томирлардаги биринчи таом ҳазм бўлгандан сўнг ва иккинчи таом ҳали тановул қилинмаган пайтдир. Бадантарбия ўртача ҳароратли жойда бажарилиши керак.

Бадантарбиянинг фойдаси максимал бўлиши унинг миқдорига ҳам боғлиқдир. У чарчатадиган даражада бўлмасин, жуда оз ҳам бўлмасин. У шиддат билан қилинмасин, чунки қисқа бўлсада, узоқ қилинганга ўхшаб қолади, лекин кучсиз ҳам бўлмасин, уни узоқ давом эттирилса-да, озга ўхшаб қолади. Таом устига қилинган жисмоний ҳаракат ҳазмни бузади. Ундан келадиган зарар уч важҳдан бўлиши мумкин: «биринчиси — овқатни чайқалтиради; иккинчиси — туғма ҳароратни бадан сиртига йўналтиради-ю унинг ичи совуқлигича қолаверади; учинчиси — таомни бевақт тушириб юборади».

Абу Али ибн Сино узоқ вақт ҳаракатсиз қолишни ҳам тақиқлади. Унинг фикрича бу ҳолда овқатнинг ҳазм бўлмаслиги, моддаларнинг бўғин ва мушакларда тўхтаб қолиши содир бўлади.

Ибн Синонинг жисмоний тарбия масалаларини баён қилувчи чуқур илмий фикрлари кўпгина кузатувлар ва амалда синалган тажриба сифатида ҳозирги замон жисмоний тарбия таълимоти сафидан фахрли ўрин эгаллашга ҳақли.

Э. ТАЛАБОВ,
ТошДУ шарқ факультети доценти.

ОҲАНГЛАР СИРИ

Сурнай навоси. Кишини сирли оламга етаклаб, дилрабо куй янграмоқда. Бу куй тингловчига ажиб ҳузур-ҳаловат бахш этмоқда. Унинг жозибаси, ижрочиси маҳоратига мафтун бўламиз-у, дафатан бу ноёб чолғу асбобининг ўзи қаерда яратилганлиги билан қизиқмаймиз. Ваҳоланки, алоҳида меҳр билан ишланган созгина дилларни яйратувчи куй таратишга қодир бўлади. Хўш, бу соз ижодкорлари ким?

...Бир гуруҳ музикашунослар ташаббуси билан 1930 йилларнинг бошларида Тошкентда иттифоқимизда биринчи бўлиб халқ асбоблари эксперименталь лабораторияси ташкил топган эди.

— Лабораториянинг очилиши ўша кезлар катта шовшувга сабаб бўлган,— дея хотирлайди кекса музикашунос К. Г. Оганесян.— Пойтахтимизга Германия, Англия, Ҳиндистон, Афғонистон каби ғарб ва шарқ мамлакатларидан музикашунослар кела бошладилар. Уларни лабораториянинг қандай ташкил қилинганлиги, қандай асбоблар ишлаб чиқарилиши қизиқтирарди. Дастлабки йилларда биз миллий халқ чолғу асбобларининг фақат етти турини — қўшнай, сурнай, карнай, рубоб, дутор, ноғора ва доира ишлаб чиқарганмиз. Кейинчалик бу лаборатория негизида халқ музика асбоблари экспериментал фабрикаси ташкил қилинди.

Бу фабриканинг филиали пойтахтдаги Луначарское шоссеси марказига жойлашган.

Корхона цехларини айланамиз. Бу ерда Руминиядан келтирилган бук дарахти турли шаклларга солиниб, сайқал берилади. Ўз касбини пухта эгаллаган тажрибали усталар қўлида сернақш ажойиб музика асбоблари жило топади. Кўп ўтмай эса сеҳрли қўлларда оддий ёғоч тилга кира бошлайди.

— Корхонамизда ишлаб чиқарилаётган чолғу асбоблари тури 30 тадан ошиб кетди,— дейди филиал директори Феруза Тоштемирова.— Кейинги йилларда халқ усталари чолғу асбобларнинг прима-рубоб, прима-дутор, афғон рубоби, электрлаштирилган танбур, қирғиз қиёғи ҳамда Озарбайжон торини ишлаб чиқаришга жорий қилдилар. Ҳозирги кунда Қорақалпоқ дутори қайта ишланиб, фабриканинг бадиий Совети аъзолари эътиборига ҳавола этилди.

Бадиий Советда ижобий баҳо олган асбоб Тошкент Давлат консерваторияси ўқитувчилари томонидан синаб кўрилади. Сўнгра эса оммавий равишда ишлаб чиқарилади.

Албатта, янги турдаги чолғу асбобини ишлаб чиқаришга жорий қилиш халқ усталаридан билим ва маҳорат талаб қилади. Улар орттирган тажрибаларини ўртоқлашиш, билмаганларини ўзлаштириш мақсадида қардош республикалардаги миллий чолғу асбоблари фабрикалари билан яқин алоқа ўрнатишган. Жумладан, тошкентлик халқ усталари Душанбе ва Ашхободдаги корхоналар билан борди-келди қилишади. Ана шу яқин алоқа замирида қардош республикалар корхоналари ўртасида социалистик мусобақа вужудга келди. Усталар ўзлари яратган асбобларнинг сифати, тури ва сероҳанглиги бобида ўзаро беллашадилар. Бу меҳнат мусобақасида тошкентликлар ғолибликни қўлдан беришмаётир.

Корхонада яна бир ажойиб анъана бор. У ҳам бўлса, ноёб халқ санъати сирларини ёшларга сабот билан уқдиришдир. Чолғу асбоблари яратишда суяги қотган моҳир усталар, Меҳнат Қизил Байроқ ордени нишондорлари Ш. Эрмуҳамедов, Ж. Нурхўжаев, «Ҳурмат белгиси» ордени нишондори М. Мирзаевлар касб-ҳунарларини фарзандларига ўргатишмоқда. Ҳозир улар оила аъзолари билан фабрикада ҳалол меҳнат қилишяпти.

Уста қўлида янгигина сайқал топиб, нақшланган қўшнай тилга кирди. Яна дилрабо музика янгради. Музика сеҳри бизни аллалаяпти-ю, унинг ижрочиси қатори, усталарнинг бетакрор, қалб қўрини қўшиб қилган нозик меҳнати ҳам кўз ўнгимизда гавдаланади.

Р. УСМОНОВА.

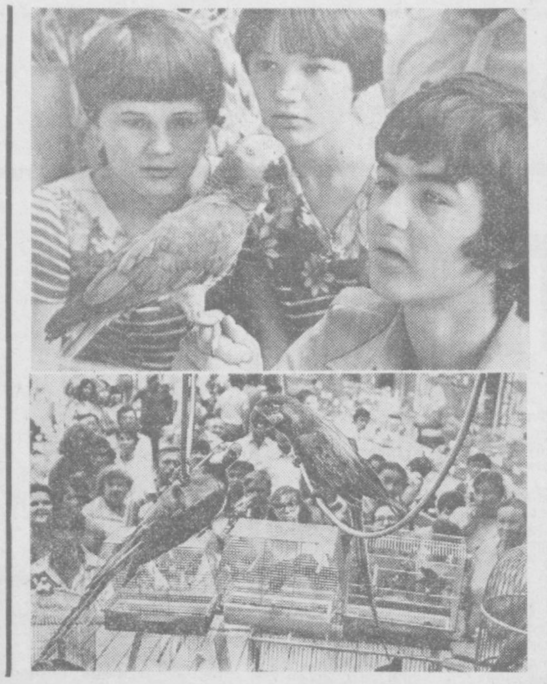

ПОЙТАХТДАГИ Максим Горький номли болалар маданият ва истироҳат боғида ўтказилган чиройли ва сайроқи қушларнинг иккинчи кўргазмаси катта муваффақият билан ўтди. Унда республикамизнинг барча областларидан келган ишқибозлар 300 турдаги 3 мингдан ошиқ қушларни намойиш қилдилар. Суратларда: гапирувчи тўти (юқорида). Уни кўргазмага бўёқчи Фарҳод Юнусов келтирган. У ишдан бўш вақтларида тўти билан мунтазам шуғулланади; томошабинлар ноёб қушлар бурчаги билан танишмоқдалар.

Р. Шамсутдинов фотолари. (ЎзТАГ).

Реклама ва эълонлар

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

19 сентябрдан бошлаб

ФАҚАТ ЎН КУН

„КУЛГИ КЕЧАСИ“

(2 бўлимда)

ПРОГРАММАДА: янги клоунадалар, репризлар, интермедиялар, миниатюралар, пародиялар.

МОСКВА, ЛЕНИНГРАД ВА ОДЕССА ШАҲАРЛАРИНИНГ 13 ТА МАСХАРАБОЗИ ҚАТНАШАДИ.

«ИНТЕРЦИРК-80» ИШТИРОК ЭТАДИ.

Билетлар сотилмоқда.

(САРГУЗАШТ ҚИССАДАН ПАРЧА) ЖИЯННИНГ САФАРИ

Бундан бир неча йил аввал ёзувчи Оқилжон Ҳусанов «Тоғда ўсган бола» номли саргузашт қиссасини эълон қилган эди. Қисса кўпчилик ўқувчиларга манзур бўлди. Муаллиф ўз номига китобхонлардан келган мактубларни эътиборга олиб, яқинда асарнинг давомини — учинчи қисмини ёзиб тугатди. «Тоғда ўсган бола ёхуд Жияннинг янги саргузаштлари» деб номланган бу асар «Ёш гвардия» нашриётида чоп этилмоқда.

Қуйида ундан бир бобни газетхонлар эътиборига ҳавола этмоқдамиз.

ҚЎКРАБОТ — ТОШКЕНТ— АТЛАС

Эртасига Жиян иккаламиз йўлга чиқдик. Дарвоза олдида бизни Қосим ака, Бегали ака, Зулайҳо опалар кузатиб қолишди. Қосим ака Жиянга бироз пул берди.

— Мановини киссангга солиб қўй, шаҳарда керак бўлади. Ҳушёр бўл, у ёқ-бу ёққа анграйиб, оғзингга пашша қўндириб юрмагин!

Жиян индамади, пулни чўнтагига солди. Қосим акани кўриб Бегали ака ҳам жим туролмади шекилли, чўнтагига қўл тиқиб, иккита йигирма бешталикни жиянига узатди.

— Ма... Тоғам пул бермади, деб ҳафа бўлма тағин...

Мен индамай турардим. Бундоқ қарасам, Зулайҳо опа рўмолининг учи билан кўз ёшларини артяпти. Қосим ака хотинига қаради:

— Ҳа, яна нима гап?

Зулайҳо опа эса:

— Ўзим, шундай, — дедида кулиб юборди. — Ўзининг бу ҳолатидан уялдими, бошини бир ёнга буриб олди.

— Суюнганидан йиғлаяпти, — деди Бегали ака.

— Албатта суюнаман-да, — Зулайҳо опа яна биз тарафга қараб, кўзларини қайтадан артди. — Йўқолган ўғлим шунчалик ўсиб, сафарга чиқади-ю, суюнмайманми? Қани эди, ўғлимнинг шаҳарга кетаётганини душманларим бир кўрса... Ичлари куйиб ўлсин эди... Ой бориб, омон келинглар... Шаҳардан яхширoқ куйлак олиб берарсиз, Ҳакимжон, эгнидагиси эскириб қолган.

—Сочини олдирмаган экан-а, — деди Қосим ака ўғлига тикилиб.

— Шаҳарда олдирамиз... Соч қўядиган даражада ўсган экан...

— Тозаям «стиляга»дай, одам танимайдиган бўлиб кетма, баччағар, — деб кулди Бегали ака. — Хўп, хайр, сафарларинг бехатар ўтсин...

Қайта-қайта қўл силкитиб, дарвоза олдидан узоқлашдик. Менинг қўлимда дипломат сумка, Жиянда бозор-ўчарга олиб чиқиладиган, йўлда тамадди қилиш учун у-бу солинган хўжалик сумкаси. Иккаламиз темир-бетон айвончали бекатга қараб кетдик...

Совхозга қатнайдиган автобусда Кўкработ районига, кейин бошқа машинада область марказига етиб олдик. Иккаламиз йўл-йўлакай жуда кам сўзлашардик. Баъзан Жиян, баъзан мен бир-биримизга савол берардик. Жавобларимиз эса қисқа бўларди.

Шаҳардаги автостанцияда Тошкентга борадиган автобусни бироз кутиб қолдик. Иккита чиптани олиб қўйдикда, ўша ердаги «Кафе»га кирдик. Иссиққина какао билан юмшоқ булочкадан тамадди қилиб олдик... Улкан «Икарус» автобусига чиқиб, жойимизга ўтирдик. Иккаламиз ёнма-ён: Жиян чекка тарафдаги, мен ўрта йўлак тарафдаги ўринда.

Автобус кучли газ бериб қаттиқ силкинди-ю, оҳиста йўлга тушди. Аста-секин юриш тезлигини оширди. Баъзи бировлар ёнларидаги пардани нари-бери суриб, автобуснинг кенг ойналаридан атрофни томоша қилар, айримлар олдинги ойнадан орқада қопаётган манзараларга тикилар, яна аллаким ўриндиқ суянчиғини орқага суриб мудрашга чоғланар эди.

Атрофимга ўгирилиб қарадим: ўринларнинг ҳаммаси банд. Ҳатто бир йигит билан қизга жой етишмабди. Улар ўрта йўлакда, биздан орқароқда, сўзлашиб келишмоқда. Менинг чап ёнимдаги қўш ўринда иккита ўрта ёшли киши ўтирибди. Олдимиздаги ўринларга эса иккита қиз жойлашган. Уларнинг ёнида — чап тарафдаги қўш ўринда ҳам иккита қиз. Тўртта қиз ҳам тахминан ўн саккиз—йигирма ёшларда.

Йўловчиларнинг ҳаммаси жимгина кетаётган автобусда бирон жанжал чиқишини ҳаёлига ҳам келтирмаган бўлса керак. Яна бу жанжалнинг бизга алоқадорлигини айтмайсизми... Олдинда — Жиянга тескари ўтирган қиз ортига ўгирилиб, менга бир-икки бор қараб қўйди: чўзиқрoқ юзли, бурни узунгина қиз экан. Унинг тароқ тегмаган сочлари елкаси билан битта бўлиб тўзғиб ётарди.

Мен қизнинг ўзига унчалик аҳамият бермадим. Сочларига кўзим тушганида: «Бечора, ҳозиргина ҳаммомдан чиқибди-да, сочини иккитагина қилиб ўриб қўйишга ҳам улгурмабди», деб ўйладим. Қиз ҳар замонда тўзғиган сочларини иккала қўли билан бироз йиғинқираб, орқага силкитиб ташлар эди. Бундай пайтда айрим жингалак толалар Жияннинг юз-кўзларига ҳам теккандек бўларди.

Бир маҳал жимгина ўтирган Жиян қаттиқ акса урди. «Саломат бўл», деб айтишга улгурмасимдан, яна... Энди тамом бўлгандир деб ўйласам, тағин такрорланди. Тахминан ўн мартача «апшчу»ни эшитган айрим йўловчилар кулиб юборишди. Жиян шимининг чўнтагидан дастрўмолини олиб, ўзини сал тартибга келтирди. Сўнгра:

— Ҳой, қиз! — деди у дўриллоқ овозда олдиндаги қизга. — Нима учун сочингни менга силкитасан?! Соч ўзингники бўлса, йиғиб ол, менга совун чўтка керакмас! Эшитяпсанми, менга совун чўтка керакмас!..

Сочи тўзғиб ётган қизнинг ўзи ҳам, ёнидаги дугонаси ҳам орқага бир ўгирилиб, Жиянга чимирилиб қарашди. Уларнинг бу қарашида: «Қандай қўпол, маданиятсиз йигит экан-а», деган маънони уқиб олиш мумкин эди. Шу орада ҳалиги қиз сочини иккала қўли билан йиғинқираб, тағин орқасига ташлади.

— Ҳой қиз! Совун чўткангни яна ташладинг менга. Менга совун-чўтка керакмас!

Қиз эса сочини йиғиб олиш ўрнига ёнидаги дугонасига қараб:

— Нима деб валдирайди бу? — деди. Дугонаси:

— Билмасам, сенга ошиқ бўлгандир-да, Марғу, — деб кулди. Чап ёнда ўтирган иккала қиз ҳам кулиб юборишди.

Мен: «Бу қизи тушмагурлар ўз айбини билишмаяпти, Жияннинг устидан ноўрин кулишяпти», деган андишада, ўзимни босиб, гапга қўшилмай ўтирардим. Жияннинг олдидаги қиз пинагини бузмади, унинг сочлари ҳали ҳам йигитчанинг юз-кўзларига келиб уриларди. Жиян эса ўзини сочдан эҳтиёт қилиб, бошини орқароққа ташлаб ўтирарди.

Чап ёнимдаги ўрта ёшли иккала ҳамроҳ ҳамма нарсани кузатиб ўтиришган экан. Уларнинг нариги тарафдагиси ўз олдиларида ўтирган қизларга:

— Сизлар нотўғри куляпсизлар, дугонангизнинг айбини кўрмаяпсизлар, — деди. Қизлар эса амакининг гапини эшитмаганга олиб, ўзларича кулиб қўйдилар. Бироздан кейин:

— Боланинг ўзи ғирт мастку, — деди уларнинг бири хиёл ўгирилиб. Мен чидаб туролмадим:

— Билмасдан гапирманг, бу йигит бир грамм ҳам ичган эмас ва умуман ичмайди, — дедим. — Агар сизнингча ичган бўлса, нима айб иш қилди у?

— Бўлмаса фаришта экан-да, — деб кулди иккинчи қиз.

— Тўғри айтдингиз, сизларга нисбатан фаришта деса ҳам бўлади.

— Ана, бу ёқда битта ҳимоячи чиқди, — деб менга бир қараб қўйди сочи тўзғигани. — Автобусда қандай ўтиришни билмайди-ю, яна бировларга гапиргани ортиқча...

(Давоми бор).

Спорт

ҚИТЪА КУБОКЛАРИ УЧУН ДАСТЛАБКИ ЎЙИНЛАР

Ўтган куни Европа чемпионлари кубоги, кубок эгалари кубоги ҳамда УЕФА кубоги учун дастлабки тур ўйинлари бўлиб ўтди. Маълумки, Европа командалари ўртасида бир неча йиллардан бери ўтказиб келинаётган бу баҳсда бу йил Совет Иттифоқидан 5 та команда қатнашмоқда. Булар Москванинг «Спартак» ва «Динамо», Киев ва Тбилиси динамочилари ҳамда Донецкнинг «Шахтёр» коллективларидир.

Киев ва Донецк футболчилари дастлабки тур ўйинларини ўз майдонларида, Тбилиси ва Москва футболчилари эса сафарда ўтказдилар. «Шахтёр» ўтган мавсум УЕФА кубогини қўлга киритган Германия Федератив Республикасининг «Эйнтрахт» клубини қабул қилди. 23-минутда Старухин 11 метрдан киритган ягона тўп ўйин тақдирини майдон эгалари фойдасига ҳал қилди. Тбилиси динамочилари Грецияда «Кастория» меҳмони бўлдилар. Бу учрашувда ҳисоб очилмади. Киевда маҳаллий «Динамо» командаси Софиянинг «Левски-Спартак» клуби билан бўлган ўйинда тўла устунлик қилган бўлса-да, ҳисоб 1:1 бўлди.

БУТУНИТТИФОҚ ТУРНИРИ

Кеча пойтахтимиздаги «Юбилей» спорт саройида «Тошкент конькиси-80» совринн учун Бутуниттифоқ турнири старт олди. Бу галги мусобақада мамлакатимизнинг Харьков, Красноярск, Пенза, Оренбург, Минск, Қарағанда, Первоуральск ва бошқа шаҳарлардан келган юздан ортиқ спортчилар қатнашмоқда. Ўтган мусобақаларда бош совринларни қўлга киритган энг кучли фигурачиларимиз Марина Никитюк билан Рашид Кадиркаевлар мамлакат терма командаси сафида Канадада бўладиган ўсмирларнинг жаҳон чемпионатига Запорожьеда тайёргарлик кўришаётганлиги сабабли бу гал иштирок этолмаяптилар. Ўзбекистон спорт шарафини қобилиятли ёшлар Р. Ваҳобова, А. Босенко, Е. Варановская, Р. Собитов, В. Баратова, А. Бик, Г. Грибанова, А. Пашин ва бошқалар ҳимоя қилмоқдалар.

МАСТЕРЛИК МАРРАСИНИ КУЗЛАБ

Энг кучли мастерликка номзодларнинг ўтказилаётган баҳсида чирчиқлик Михаил Солтаев ҳамон пешқадамликни ўз қўлида сақлаб турибди. У навбатдаги турда ҳамшаҳри Я. Гейслерни мағлубиятга учратди. М. Солтаев саккиз очко тўплаб, Зиёдинов билан бўлган кечиктирилган учрашувда ҳам устунликка эга бўлиб турибди. Тошкентлик Иван Фомин ҳисобида ҳам саккиз очко бор.

Редактор Н. НАСИМОВ.

ЭҲТИЁТ ВА ҲУШЁР БЎЛИНГ!

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ ҲАЁТИМИЗДАН МУСТАҲКАМ УРИН ЭГАЛЛАДИ, ЭНГ ЯХШИ ЁРДАМЧИ БУЛИБ ҚОЛДИ.

Ҳар оқшом уйимизда электр лампаларини ёқамиз, ҳар бир хонадонда холодильник ва телевизор ишлаб турибди.

Мактаблар, пионер саройлари, ўқув устахоналари, турли тўгарак хоналарини электр ускуналари билан жиҳозлаш бир мунча ортди.

Биз фойдаланаётган электр асбоблари, ҳовли, кўча ёки далалардан ўтиб бориладиган электр тармоқлари ва подстанциялар нормал ишлаб турган пайтда ҳавфсиздир. Конструкторлар ва электр монтажчилар бу ҳақда ғамхўрлик қилишган. Лекин, шунга қарамай, электр энергияси электр хавфсизлиги қоидаларига бепарво қаровчи кишиларга нисбатан тилсиз ажалдир.

ҚУЙИДАГИЛАР ТАҚИҚЛАНАДИ:

токка уланган электр лампаларни алмаштириш ва виключателларни, штепсель розеткалари, қўнғироқлар, электр плиталари ва бошқа электр асбобларни, электр симларни ремонт қилиш;

қопқоғи синган виключателлар, штепсель розеткалари, вилка ва қўнғироқ тугмаларидан фойдаланиш, шунингдек шнури куйган электр асбоблардан фойдаланиш;

ерга уланган электр асбоблари ёки бирон-бир трубопровод, иситиш батареяси, металл конструкцияларга уланиш;

электр узатиш, радио эшиттириш ва алоқа линияларининг осилиб тушган ёки узилиб ётган симларига тегиш;

ерда узилиб ётган электр симларига 8 метр яқин бориш.

БУЛАРНИНГ ҲАММАСИ ҲАЁТ УЧУН ҲАВФЛИДИР!

ҳаво сими тортилган таянчлар ва мачтали подстанцияларга чиқиш, уларга нарвон ёки бошқа нарса қўйиш;

сим билан ўраб қўйилган подстанция ичига кириш;

электр шчитлар эшигини очиш;

юқоридан ўтган симларга нарса ташлаш ва унинг яқинида варрак учириш;

электр узатиш линиялари ва подстанциялар яқинида ўйнаш;

электр узатиш линиялари яқинидаги уй ва иншоотлар томига, шунингдек дарахтларга чиқиш.

Шуни унутмангки, онгли ёки билмасдан электр узатиш линиялари ва подстанцияларга зарар етказиш кишиларга ёмон оқибат—бахтсиз ҳодиса келтириши, жониворларнинг ўлишига, авария ва ёнғинга олиб келиши, шаҳар ва қишлоқларнинг электр энергияси билан таъминланишини тўхтатиб қўйиши мумкин.

Электр хавфсизлиги қоидаларига риоя қилинг! Шуни унутмангки, электр энергиясидан фойдаланиш қоидаларига тўла риоя қилингандагина, электр токи хавфсиздир.

«УЗЭНЕРГОСБИТ»
«УЗТОРГРЕКЛАМА» ТЕЛЕПРЕССАГЕНТЛИГИ

Дунё овози — чет эл хабарлари

КУБА ҲУКУМАТИ ОГОҲЛАНТИРДИ

ГАВАНА, 18 сентябрь. (ТАСС). Қўшма Штатларга жўнаб кетган кубалик муҳожирлар эндиликда босиб олинган Америка самолётларида орқага қайтишга уринмоқдалар. Куба ҳукумати ана шу муҳожирларни огоҳлантириб, Кубада уларга нисбатан жиноий кодексга мувофиқ қаттиқ чоралар кўрилади ёки улар АҚШга жўнатиб юборилади, деди. «Гранма» газетасида эълон қилинган редакцион мақолада ана шундай огоҳлантириш баён этилган.

Минглаб антисоциал унсурлар, деб уқтирилади «Гранма» газетасида, «Америка жаннати»да бўлганидан кейин ҳафсалалари жуда пир бўлиб Кубага қайтиб келишни истамоқдалар. Шу муносабат билан қуйидагиларни яна бир бор такрорлаш зарур: кимда-ким ватанини тарк этар экан, уни абадий тарк этган бўлади. Бизнинг халқимиз улар учун орқага йўл йўқ, деган якдил бир фикрдадир.

Шу йил ўнинчи августдан бошлаб, яъни беш ҳафтадан ҳам камроқ вақт ичида, дейилади мақолада, Кубадан борган антисоциал унсурлар Американинг граждан авиалинияларида қатновчи тўққизта самолётни ичидаги кўпдан-кўп пассажирлари билан осмонда қўлга олдилар. Улар Кубага қайтиб келиш учун жон-жаҳди билан уриниб, экипажларни ўз йўлини ўзгартиришга ва Гавана аэропортига қўнишга мажбур қилдилар.

«Гранма» газетаси пировардида қуйидагиларни таъкидлайди: Куба ўзининг халқаро масъулиятини эътиборга олиб, самолётларнинг пассажирларидан бўлган бегуноҳ кишилар, шу жумладан америкалик хотин-қизлар ва болалар жиноий ҳуружларнинг қурбонлари бўлиб қолишлари мумкинлигини эътиборга олиб, мамлакатимизда ана шу авантюриотлар ва антисоциал унсурларга нисбатан ҳамманинг нафратини изҳор этиб, бундан буён ана шундай ваҳшиёна ҳаракатларга тоқат қилиш ниятида эмас.

ЭРОН—ИРОҚ МОЖАРОСИ

БАҒДОД, 17 сентябрь. (ТАСС). Ироқ мудофаа министрлиги вакилининг айтишича, кеча Эрон артиллерияси Басра, Дияла, ва Амара шаҳарлари яқинида Ироқ армияси ва чегара постларининг позицияларини шиғов ўққа тутган. Ханакин ва Амара шаҳарларининг районлари Эрон авиациясининг бир неча бор ҳужумига дучор бўлган. Ироқ ҳарбий-ҳаво кучларининг қирувчи самолётлари уларни ҳайдаб юборган.

Мандали шаҳри тўпга тутилганлигига жавобан ҳарбий қўмондонлик Эрон территориясидаги Сумар аҳоли пунктини тўпга тутиш тўғрисида буйруқ берган.

Мамлакат раҳбарларининг барча Ироқ территорияларини қайтариб олиш тўғрисидаги қарорини бажара борган Ироқ қўшинлари чаққон операция ўтказиш натижасида Мусиян секторидаги Таус, Аррашида ва Ас-Сафария истеҳкомларини ишғол этдилар, деб давом қилди вакил. Эронийлардан танкка қарши ракета отувчи установка, иккита ҳарбий автомобиль, кўпдан-кўп қурол-аслаҳа ўлжа қилиб олинди. Мандали секторидан Ҳанжира қўриқчи пости Ироқ назоратига ўтди. Вакилнинг сўзларига кўра, чегара яқинидаги бошқа бир қанча районларда ҳам Эроннинг позицияларига каттагина шикаст етказилди. Кечаги кун мобайнида Эроннинг беш нафар ҳарбий хизматчиси асир қилиб олинди.

ПАРИЖ, 17 сентябрь. (ТАСС). «Паризьен либере» газетаси ёзадики, Эрон—Ироқ чегарасидаги ўхтин-ўхтин тўқнашувлар очиқ можарога айланиб кетди: унда иккала томондан анчагина ҳарбий кучлар, авиация, танклар ва оғир артиллерия қатнашмоқда.

Франс пресс агентлигининг хабар беришича, Эрон · Ироқ чегарасида катта ҳарбий тайёргарлик ўтказмоқда. Теҳронда чиқадиган «Иттилоат» газетаси Эрон армияси «мудофаа позициясидан ҳужумга ўтишга» қарор қилган. Шу газета Исфахон ва Хуросон вилоятларидан катта-катта ҳарбий мадад берилаётганлигини, шу жумладан ҳаво ҳужумидан мудофаа бўлинмалари чегарага ташланаётганлигини кўрсатади.

Франс пресс агентлигининг хабар беришича, «Кейҳон» газетаси ёзадики, президент А. Банисадр билан бош министр М. А. Ражои Эроннинг ғарбий районлари бўйлаб сафар қилишлари натижасида ҳужум ҳаракатлари тўғрисида қарор қабул қилинган. Шу қарорга биноан кечаёқ Ироқнинг Нафтшаҳр яқинидаги чегара постлари тўп ўти билан вайрон қилинган, Қасри Шириндан сал наридаги Хон Лайли пости ироқликлардан яна тортиб олинган.

Суратда: Испания пойтахти Мадрид кўчаларидан бири.

Л. Придорогин фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.35 — Гимнастика. 10.00 — Эдвин Друд сири. Телеспектакль, 3-серия. 11.25 — Куба ёшлиги. 12.20 ва 15.05 — Янгиликлар. 15.25— Кинопрограмма. 16.05 — Рус тили. 16.35 — Ҳамма нарсани билишни истайман. 16.45 — Шахмат мактаби. 17.15 — Телеочерк. 17.35 — Ўсмирлар ижоди. 18.05 — Подмосковье учрашувлари. 18.35 — Мультфильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Илмий-оммабоп фильм. 19.55 — Эдвин Друд сири. Телеспектакль, 4-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Эрмитаж. 22.35 — Дунё воқеалари. 22.50 — Останкино студиясида ёшлар кечаси.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

I

11.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 12.00 — Телефильм. 12.30 — М. Горький ва Ўзбекистон. 13.00 — Концерт. 13.40 — Тайга сири. Бадиий фильм. 18.20 — Мультфильм. 18.30 — Ёшлик. 19.00 — Футбол. «Пахтакор»—«Черноморец». Танаффусда — Ахборот. 20.50 —Ахборот. 21.10 — Хирмонингизга барака. 21.30 — Время. 22.05 — Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000 йиллигига бағишланган Ўзбекистон жамоатчилигининг тантанали йиғилиши ва санъат усталарининг концерти.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 19|IX да **Кўрмайин босдим тиконни,** 20|IX да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 19|IX да **Она қизим,** 20|IX да **Тўйдан олдин томоша.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 19|IX да **Можаро,** 20|IX да **Отасининг қизи.**

Тошкент гўшт саноати ишлаб чиқариш бирлашмаси маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари бирлашма Бош директорининг ўринбосари, КПСС аъзоси

Аркадий Абуевич АМИНОВнинг

оғир касалликдан сўнг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

БИЗНИНГ АДРЕС 700000, Тошкент—П ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь —334808, 325353; секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР оммавий ишлар ва хатлар — 334048; партия турмуши — 325778; пропаганда — 325645, саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; адабиёт ва санъат—325767; совет қурилиши — 325643; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553; фотомухбир — 325894.

Р. 14108. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64633. Б. 1892. 11